

MANUAL DE ORIENTACIONES Y EJERCICIOS

COMPLEMENTO AL MÉTODO
¿SABE USTED ESPERANTO?

ASOCIACIÓN ANDALUZA DE ESPERANTO

www.esperantoandalucia.org

Título:

**MANUAL DE ORIENTACIONES Y EJERCICIOS
COMPLEMENTO AL MÉTODO
¿SABE USTED ESPERANTO?**

Autor / propietario:

ANDALUZIA ESPERANTO-UNUIĜO
(ASOCIACIÓN ANDALUZA DE ESPERANTO)

DIRECCIÓN POSTAL: CALLE ÁNFORA 6, 5ºD, 29013 MÁLAGA, ESPAÑA

DIRECCIÓN ELECTRÓNICA: aeu@esperantoandalucia.org

PÁGINA EN INTERNET: www.esperantoandalucia.org

Editorial:

Eldonejo Krajono
Ponferado, Hispanio
krajono@gmail.com
<http://sites/google.com/site/verdakrajono/>

Advertencia:

El presente documento MANUAL DE ORIENTACIONES Y EJERCICIOS COMPLEMENTO AL MÉTODO ¿SABE USTED ESPERANTO? es propiedad de la ASOCIACION ANDALUZA DE ESPERANTO que permite su libre distribución, uso y copia citando autoría. Para uso comercial soliciten consentimiento: www.esperantoandalucia.org

Edición: 09-2011

Documento creado con LibreOffice.org en GNU/Linux Ubuntu.

Fuente tipográfica: Linux Libertine O.

MANUAL DE ORIENTACIONES Y EJERCICIOS

COMPLEMENTO AL MÉTODO
¿SABE USTED ESPERANTO?

ANDALUZIA ESPERANTO-UNUIĜO
(ASOCIACIÓN ANDALUZA DE ESPERANTO)

LECCIÓN 1

COMENTARIOS

1. Todos los substantivos terminan en o. Ejemplos: *ĉambro, tablo, seĝo, libro, papero, plumo, floro*, etc...
2. Todos los adjetivos terminan en a. Ejemplos: *eleganta, dika, juna, forta, bela, nigra, etc...*
3. Todos los verbos en infinitivo terminan en i. Ejemplos: *esti* (ser, estar, haber), *dormi, kanti, diri, iri, kompreni*, etc...

Los verbos en tiempo presente terminan en *as*. Ejemplos:

<i>Karlo estas juna</i>	Carlos es joven
<i>La kato dormas</i>	El gato duerme
<i>La birdo kantas</i>	El pájaro canta
<i>Alberto diras</i>	Alberto dice
<i>Maria komprenas</i>	María comprende

4. Artículo determinado: Sólo existe uno: *la*. Ejemplos: *La tablo* (la mesa); *la seĝo* (la silla); *la infano* (el niño); *la libro* (el libro).

Artículo indeterminado: No existe. Ejemplos: *Tablo estas meblo* (Una mesa es un mueble); *kato estas besto* (un gato es un animal).

5. Sufijos: Son una serie de letras que van colocadas entre la raíz y la terminación y forman palabras, según que sufijo se utiliza.

En esta primera lección aprendemos el sufijo *in*, utilizado para formar el femenino. Ejemplos:

<i>kato</i>	gato	<i>katino</i>	gata
<i>infano</i>	niño	<i>infanino</i>	niña
<i>sinjoro</i>	señor	<i>sinjorino</i>	señora

Sólo admite el femenino las personas y animales. Las demás palabras que en castellano son femeninas, como silla, mesa, flor, etc., en esperanto son neutras.

6. Pronombres personales: En esta lección aprendemos las primera, segunda y tercera personas del singular:

<i>mi</i>	yo	<i>mi komprenas</i>	yo comprendo
<i>vi</i>	tú, usted	<i>vi estas Petro</i>	tú eres Pedro, usted es Pedro
<i>li</i>	él	<i>li diras</i>	él dice
<i>ŝi</i>	ella	<i>ŝi iras</i>	ella va
<i>ĝi</i>	ello	<i>la kato ne kantas, ĝi dormas</i>	el gato no canta, duerme

7. Frase negativa: Colocando la palabra *ne* delante del verbo.

<i>La birdo kantas</i>	El pájaro canta	<i>La birdo ne kantas</i>	El pájaro no canta
------------------------	-----------------	---------------------------	--------------------

8. Frase interrogativa: Colocando la palabra *ĉu* al comienzo de la frase. *Ĉu* equivale a “¿” o a “¿acaso...”. El signo de interrogación “?” sólo se coloca al final:

<i>La birdo kantas</i>	El pájaro canta
<i>Ĉu la birdo kantas?</i>	¿Canta el pájaro?

9. En una frase es indiferente colocar antes el adjetivo que el sustantivo o viceversa. Así se puede decir: *dika sinjoro / sinjoro dika*. No obstante, el uso más generalizado es colocar antes el adjetivo, que va calificando al sustantivo.

Ejemplos: *bela fraŭlino, dika sinjoro, nigra kato ktp (etc)...*

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. En (sobre) la silla hay una gata y un libro.
2. ¿Qué hay en la mesa? En la mesa hay un gato.
3. ¿Está la gata en el jardín? No, está en la habitación.
4. ¿Hay un libro en la silla?
5. Él es Alberto y está en el jardín; ella, María, está en la habitación.
6. Una elegante niña va con un señor.
7. Una gruesa señora va con un niño.
8. El profesor es viejo y débil; los alumnos son jóvenes y fuertes.
9. ¿Quién canta en el jardín? ¿Quién no comprende?
10. María es una bella señorita y Pedro va con ella.
11. La señora gruesa es fea, pero la señorita delgada es bella.
12. Tú eres Carlos, él es Alberto, y ella no es María, es Berta.
13. ¿Duerme el pájaro en el jardín? No, canta en la habitación.
14. El profesor enseña y los alumnos comprenden.
15. María dice: Yo no soy una niña, soy una señorita.

Para traducir el plural y "viejo, débil, fea y delgada" véase la lección 2, puntos 2) y 3)

2- A) Contestar con *Jes* o con *Ne*. Ejemplo: *Ĉu vi estas Alberto? Jes / Ne.*

B) Contestar con frases completas. Ejemplo: *Ĉu vi estas Alberto? Jes, mi estas Alberto. / Ne, mi ne estas Alberto, mi estas...*

1. <i>Ĉu vi estas Alberto?</i>	11. <i>Ĉu elefanto estas besto?</i>
2. <i>Ĉu vi estas sola en la ĉambro?</i>	12. <i>Ĉu seĝo ankaŭ estas meblo?</i>
3. <i>Ĉu vi ankaŭ estas en la ĉambro?</i>	13. <i>Ĉu en la ĉambro estas seĝoj?</i>
4. <i>Ĉu la birdo kantas?</i>	14. <i>Ĉu estas libroj sur la tabloj?</i>
5. <i>Ĉu vi estas lernanto?</i>	15. <i>Ĉu vi estas sinjoro Perez?</i>
6. <i>Ĉu la kato kantas?</i>	16. <i>Ĉu vi estas infano?</i>
7. <i>Ĉu tablo estas meblo?</i>	17. <i>Ĉu vi estas dika?</i>
8. <i>Ĉu kato estas meblo?</i>	18. <i>Ĉu vi estas forta?</i>
9. <i>Ĉu en la ĉambro estas kato?</i>	19. <i>Ĉu vi estas juna?</i>
10. <i>Ĉu en la ĉambro estas tabloj?</i>	20. <i>Ĉu vi kantas?</i>

3- Contestar sustituyendo el nombre por el pronombre. Ejemplo: *Ĉu Petro estas forta? Jes, li estas forta. / Ne, li ne estas forta.*

1. <i>Ĉu Petro estas forta?</i>	11. <i>Ĉu elefanto estas besto?</i>
2. <i>Ĉu Maria estas bela?</i>	12. <i>Ĉu kato estas meblo?</i>
3. <i>Ĉu Alberto estas juna?</i>	13. <i>Ĉu la birdo estas en la ĝardeno?</i>
4. <i>Ĉu la birdo kantas?</i>	14. <i>Ĉu Petro komprenas?</i>
5. <i>Ĉu la kato kantas?</i>	15. <i>Ĉu Maria estas instruistino?</i>
6. <i>Ĉu Maria kantas?</i>	16. <i>Ĉu la sinjorino estas bela kaj eleganta?</i>
7. <i>Ĉu la infano estas dika?</i>	17. <i>Ĉu tablo estas meblo?</i>
8. <i>Ĉu la infanino estas bela?</i>	18. <i>Ĉu la kato dormas sur la seĝo?</i>
9. <i>Ĉu la libro estas sur la tablo?</i>	19. <i>Ĉu la fraŭlino estas juna?</i>
10. <i>Ĉu sinjoro Perez estas eleganta?</i>	20. <i>Ĉu Maria estas infanino?</i>

4- Contestar estas preguntas. Ejemplo: *Kio estas kato? Kato estas besto.*

1. <i>Kio estas kato?</i>	7. <i>Kio estas seĝo?</i>
2. <i>Kio estas tablo?</i>	8. <i>Kiu estas kun vi?</i>
3. <i>Kiu kantas en la ĝardeno?</i>	9. <i>Kun kiu vi estas?</i>
4. <i>Kio estas sur la tablo?</i>	10. <i>Kio vi estas, lernanto aŭ instruisto?</i>
5. <i>Kiu estas la instruisto?</i>	11. <i>Kiu estas dika, Alberto aŭ Petro?</i>
6. <i>Kio estas en la ĉambro?</i>	12. <i>Kiu vi estas, la lernanto aŭ la instruisto?</i>

5- DIKTADO

Mi estas Julio, la instruisto, kaj mi ne estas sola en la ĉambro, mi estas kun vi, la lernantoj.

En la ĉambro estas ankaŭ tabloj, seĝoj kaj sur la tabloj estas libroj, paperoj kaj plumoj.

En la ĉambro ne estas bestoj; katoj kaj birdoj estas en la ĝardeno.

Maria estas bela kaj eleganta fraŭlino kaj ŝi iras kun Petro, kiu ankaŭ estas juna kaj eleganta fraŭlo.

La dika infano iras kun sinjoro Perez, kiu estas instruisto de Esperanto; kaj la infanino, kiu ne estas dika, iras kun sinjorino Perez.

6- Contestar con frases completas:

1. Kiu estas la instruisto?	11. Kun kiu iras Maria?
2. Ĉu li, la instruisto, estas sola en la ĉambro?	12. Kiu iras kun Maria?
3. Kiu estas kun li?	13. Ĉu Petro estas juna fraŭlo?
4. Kio estas ankaŭ en la ĉambro?	14. Ĉu Maria estas bela fraŭlino?
5. Kio estas sur la tabloj?	15. Kiu iras kun sinjoro Perez?
6. Kiu instruas?	16. Kio estas sinjoro Perez?
7. Kiu lernas?	17. Ĉu la infanino estas dika?
8. Ĉu vi komprenas?	18. Kiu iras kun sinjoro Perez?
9. Ĉu en la ĉambro estas bestoj?	19. Kun kiu iras sinjorino Perez?
10. Kiu bestoj estas en la ĝardeno?	20. Ĉu vi lernas kaj komprenas?

7- Formar frases mediante preguntas (A) y respuestas (B) utilizando el mayor número posible de palabras de la tabla siguiente:

Ejemplo 1:

A) Ĉu vi estas sola en la ĉambro?

B) Ne mi ne estas sola en la ĉambro, mi estas kun la instruisto kaj ankaŭ kun la lernantoj.

Ejemplo 2:

A) Kun kiu iras la bela kaj eleganta sinjorino Maria?

B) Ŝi iras kun la juna kaj forta fraŭlo Karlo.

Ejemplo 3:

A) Sur kio dormas la nigra kato en la ĉambro?

B) Ĝi dormas sur la seĝo.

Abreviaturas: Int. (Interrogativa), Pron. (Pronombre), Prep. (Preposición), Art. (Artículo), Sust. (Sustantivo) y Adj. (Adjetivo).

Int.	Pron.	Verbo	Prep.	Art.	Sust.	Adj.	Simples
<i>ĉu</i> <i>kio</i> <i>kiu</i>	<i>mi</i> <i>vi</i> <i>li</i> <i>ŝi</i> <i>ĝi</i>	<i>estas</i> <i>dormas</i> <i>kantas</i> <i>diras</i> <i>iras</i> <i>komprenas</i>	<i>sur</i> <i>en</i> <i>kun</i>	<i>la</i>	<i>ĉambro</i> <i>tablo</i> <i>seĝo</i> <i>libro</i> <i>parero</i> <i>plumo</i> <i>floro</i> <i>kato</i> <i>ĝardeno</i> <i>birdo</i> <i>meblo</i> <i>besto</i> <i>elefanto</i> <i>Petro</i> <i>Karlo</i> <i>Alberto</i> <i>Maria</i> <i>sinjorino</i> <i>infano</i> <i>sinjoro</i> <i>infanino</i> <i>fraŭlo</i> <i>fraŭlino</i> <i>instruisto</i> <i>instruistino</i> <i>lernanto</i> <i>lernantino</i>	<i>sola</i> <i>eleganta</i> <i>dika</i> <i>juna</i> <i>forta</i> <i>bela</i> <i>nigra</i>	<i>ankaŭ</i> <i>kaj</i> <i>ne</i> <i>jes</i>

LECCIÓN 2

COMENTARIOS

1. Pronombres personales: En esta lección aprendemos las primera, segunda y tercera persona del plural:

<i>ni</i>	nosotros, nosotras	<i>Ni komprenas</i>
<i>vi</i>	vosotros, vosotras, ustedes	<i>Vi estas Petro kaj Karlo</i>
<i>ili</i>	ellos, ellas (masculino, femenino y neutro)	<i>Ili estas elegantaj sinjoroj. La kato kaj la birdo ne estas mebloj, ili estas bestoj.</i>

2. Plural: Para formar el plural de una palabra, solamente hay que añadir la letra *j* al final. Ejemplos:

<i>eleganta / elegantaj</i>	elegante / elegantes
<i>libro / libroj</i>	libro / libros

El adjetivo concuerda en número con el sustantivo. Recuerda que esta letra *j* para formar el plural se pronuncia como la "y" de "ley". Ejemplos:

<i>bela fraŭlino</i>	bella señorita	<i>belaj fraŭlinoj</i>	bellas señoritas
----------------------	----------------	------------------------	------------------

3. Prefijos: Son una serie de letras que van colocadas antes de la raíz y forman palabras según que prefijo se utiliza. En esta segunda lección aprendemos el prefijo *mal*, utilizado para expresar lo contrario de lo indicado por la raíz. Ejemplos:

<i>sana</i>	sano, sana	<i>malsana</i>	enfermo, enferma
<i>juna</i>	joven	<i>maljuna</i>	viejo, vieja
<i>amiko</i>	amigo	<i>malamiko</i>	enemigo
<i>fermi</i>	cerrar	<i>malfermi</i>	abrir

4. Orientaciones sobre *KIO*, *KIA*, *TIO*, *TIU* :

KIO = Qué, qué cosa. No admite plural. Ejemplos:

<i>Kio estas sur la tablo?</i>	¿Qué hay en la mesa?
<i>Kio estas la katoj?</i>	¿Qué son los gatos?

KIA = Pregunta siempre acerca de la cualidad, calidad, aspecto y exige un adjetivo como respuesta. Admite plural. Ejemplos:

<i>Kio estas pomo?</i>	¿Qué es una manzana?
<i>Pomo estas frukto.</i>	Una manzana es una fruta.

<i>Kia estas la pomo?</i> <i>La pomo estas verda kaj bona</i>	¿Cómo (de qué calidad, etc.) es la manzana? La manzana es verde y buena
<i>Kiaj estas la pomoj?</i> <i>Ili estas verdaj kaj bonaj</i>	¿Cómo son las manzanas? Son verdes y buenas

KIU = Qué, quién, cuál. Admite plural. Ejemplos:

<i>Kiu estas en la ĉambro?</i>	¿Quién está en la habitación?
<i>La sinjoro kiu estas en la ĉambro estas Alberto</i>	El señor que está en la habitación es Alberto
<i>Kiuj estas en la ĉambro?</i>	¿Quiénes están en la habitación?

TIO = Eso, aquello. No admite plural. Ejemplos:

<i>Tio estas arbo</i>	Eso o aquello es un árbol
<i>Tio estas katoj</i>	Eso o aquello son gatos

TIU = Ese, esa, aquel, aquella. Admite plural. Ejemplos:

<i>Tiu infano estas bona</i>	Ese (aquel) niño es bueno
<i>Tiu infanino estas bona</i>	Esa (aquella) niña es buena
<i>Tiuj infanoj estas bonaj</i>	Esos (aquellos) niños son buenos
<i>Tiuj infaninoj estas bonaj</i>	Esas (aquellas) niñas son buenas

En estas frases podrás comprobar el correcto uso de estos pronombres interrogativos y relativos:

Preguntamos sobre una cosa que desconocemos:

<i>Kio estas tio?</i> <i>Tio estas arbo</i>	¿Qué es eso (o aquello)? Eso (o aquello) es un árbol.
--	--

Ya sabemos que se trata de un árbol y ahora preguntamos de qué árbol se trata:

<i>Kiu arbo estas?</i> <i>Tiu arbo estas pomujo.</i>	¿Qué (cuál) árbol es? Ese (aquel) árbol es un manzano.
---	---

Ahora preguntamos acerca del aspecto o cualidad del árbol.

<i>Kia estas tiu arbo?</i> <i>Tiu arbo estas granda, verda kaj sana.</i>	¿Cómo (de qué cualidad, etc.) es ese árbol? Ese árbol es grande, verde y sano.
---	---

La contestación a la pregunta *KIA* siempre será con adjetivos:

El árbol es grande, redondo, bonito, etc...

Combinaciones *TIO KIO* y *TIU KIU*:

TIO KIO = Eso que, aquello que, lo que, lo cual. No admite plural.

<i>Tio, kio estas sur la tablo, estas libro</i>

TIU KIU = Ese que, aquel que, el que, el cual. Admite plural.

<i>Tiu, kiu sidas sur la seĝo estas Alberto</i>	(Ese que) (aquel que) (el que) (el cual) está sentado en la silla es Alberto
<i>Tiuj, kiuj sidas sur la seĝoj estas Alberto kaj Petro</i>	(Esos que) (aquellos que) (los que) (los cuales) están sentados en las sillas son Alberto y Pedro

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Pedro está tendido en la cama; está enfermo.
2. Alberto no está tendido, está de pie; él está débil, enfermo y triste.
3. ¿Está el viejo señor fuerte y sano? No, él está débil, enfermo y triste.
4. ¿Cómo (de qué clase) es el joven Pedro? El es fuerte, sano y alegre.
5. ¿Quiénes están sentados en las sillas?
6. ¿Quién está tendido (yace) en la cama?
7. El bello árbol verde no está de pie, está tendido.
8. Eso es una silla, ese señor está sentado en esa silla.
9. ¿Qué es eso? Eso es una bella rosa roja.
10. Esas flores son blancas, verdes y rojas; no son negras.
11. Eso que está tendido en la mesa es un papel.
12. Ese señor que está sentado en aquella silla es el profesor.
13. ¿Qué hay en la mano de Carlos? En ella hay un libro y una flor.
14. La manzana no es una fruta mala; es una fruta buena.
15. El profesor pregunta y los alumnos responden.
16. Tres y una son cuatro.
17. ¿Están los libros en el jardín? No, están en la biblioteca.

2- A) Contestar con *Jes / Ne*. Ejemplo: *Ĉu vi estas sana? Jes / Ne.*

B) Contestar con frases completas. Ejemplo: *Ĉu vi estas sana? Jes, mi estas sana. / Ne, mi ne estas sana, mi estas malsana.*

1. *Ĉu vi estas sana?*
2. *Ĉu vi estas forta?*
3. *Ĉu vi estas juna?*
4. *Ĉu vi estas gaja?*
5. *Ĉu vi estas dika?*
6. *Ĉu vi kantas?*
7. *Ĉu vi parolas en Esperanto?*
8. *Ĉu pomo estas frukto?*
9. *Ĉu estas fruktoj en la arboj?*
10. *Ĉu estas arboj en la ĝardenoj?*
11. *Ĉu vi sidas sur seĝo?*
12. *Ĉu rozo estas frukto?*
13. *Ĉu rozo estas bela floro?*
14. *Ĉu estas rozoj ruĝaj kaj blankaj?*
15. *Ĉu estas rozoj verdaj?*
16. *Ĉu tio, kio estas en mia mano, estas libro?*
17. *Ĉu vi kuŝas kaj dormas sur lito?*
18. *Ĉu unu kaj unu estas du?*
19. *Ĉu unu pomo kaj unu pomo estas du pomoj?*
20. *Ĉu estas libroj en la biblioteko?*

3- Contestar sustituyendo el nombre por el pronombre. Ejemplo: *Ĉu la rozo estas ruĝa? Jes, ĝi estas ruĝa. / Ne, ĝi ne estas ruĝa, ĝi estas blanka.*

1. *Ĉu la rozo estas ruĝa?*
2. *Ĉu Maria estas sana?*
3. *Ĉu Alberto estas malsana?*
4. *Ĉu ?*
5. *Ĉu la kato kantas?*
6. *Ĉu Maria kantas?*
7. *Ĉu la infano estas dika?*
8. *Ĉu la infanino estas bela?*
9. *Ĉu la libro estas sur la tablo?*
10. *Ĉu sinjoro Perez estas eleganta?*
11. *Ĉu elefanto estas besto?*
12. *Ĉu kato estas meblo?*
13. *Ĉu la birdo estas en la ĝardeno?*
14. *Ĉu Petro komprenas?*
15. *Ĉu Maria estas instruisto?*
16. *Ĉu la sinjorino estas bela kaj eleganta?*
17. *Ĉu tablo estas meblo?*
18. *Ĉu la kato dormas sur la seĝo?*
19. *Ĉu la fraŭlino estas juna?*
20. *Ĉu Maria estas infanino?*

4- Contestar estas preguntas. Ejemplo: *Kio estas kato? Kato estas besto.*

1. *Kio estas Esperanto, meblo aŭ lingvo?*
2. *Kia estas Esperanto, facila aŭ malfacila?*
3. *Kia estas Esperanto, nacia aŭ internacia?*
4. *Kia vi estas, dika aŭ maldika?*
5. *Kia estas la arbo, verda aŭ ruĝa?*
6. *Kio estas en la ĉambro?*
7. *Kio estas seĝo?*
8. *Kiu estas kun vi?*
9. *Kun kiu vi estas?*
10. *Kio vi estas, lernanto aŭ instruisto?*
11. *Kiu estas dika, Alberto aŭ Petro?*
12. *Kiu vi estas, la lernanto aŭ la instruisto?*

5- Formar frases mediante preguntas y respuestas utilizando el mayor número posible de palabras.

Abreviaturas: Int. (Interrogativa), Pr. (Pronombre), Pre. (Preposición), A. (Artículo), Sust. (Sustantivo), Adj. (Adjetivo), Sim. (simples), P.d. (Pronombres demostrativos), Su. (Sufijo), Pr. (Prefijo) y n. (numerales).

Int.	Pro.	Verbo	Pre.	A.	Sust.	Adj.	Sim.	P.d.	Su.	Pr.	n.
ĉu kio kiu kia	mi vi li ŝi ĝi ni vi ili	estas dormas kantas diras iras komprenas kuŝas staras sidas legas parolas demandas respondas	sur en kun de	la	ĉambro tablo seĝo libro papero plumo floro kato ĝardeno birdo meblo besto elefanto Petro Karlo Alberto Maria sinjorino infano sinjoro infanino fraŭlo fraŭlino instruisto lernanto lito mano arbo rozo pomo frukto biblioteko amiko lingvo	sola eleganta dika juna forta bela nigra sana gaja ruĝa verda blanka bona simpla facila moderna internacia nova	ankaŭ kaj ne jes	tio tiu	in	mal	unu du

LECCIÓN 3

COMENTARIOS

1. Adjetivos y pronombres posesivos.

Se forman añadiendo la terminación *a* a los pronombres personales. Así pues tenemos:

Mia = mi, mío, mía.

<i>Mia libro</i>	Mi libro	<i>Tiu libro estas mia</i>	Ese libro es mío
------------------	----------	----------------------------	------------------

Via = tu, su (de usted), tuyo, suyo (de usted).

<i>Via libro</i>	Tu libro	<i>Tiu libro estas via</i>	Ese libro es tuyo /suyo (de usted)
------------------	----------	----------------------------	------------------------------------

Lia = su, suyo (de él).

<i>Lia libro</i>	Su libro (de él)	<i>Tiu libro estas lia</i>	Ese libro es suyo (de él)
------------------	------------------	----------------------------	---------------------------

Ŝia = su, suya (de ella).

<i>Ŝia libro</i>	Su libro (de ella)	<i>Tiu floro estas ŝia</i>	Esa flor es suya (de ella)
------------------	--------------------	----------------------------	----------------------------

Ĝia = su (de ello) neutro.

Nia = nuestro, nuestra, de nosotros, de nosotras.

<i>Nia amiko</i>	Nuestro amigo	<i>Nia amikino</i>	Nuestra amiga
------------------	---------------	--------------------	---------------

Via = vuestro, vuestra, de vosotros, de vosotras, de ustedes.

<i>Via amiko</i>	Vuestro amigo	<i>Via amikino</i>	Vuestra amiga
------------------	---------------	--------------------	---------------

Ilia = su (de ellos, de ellas).

<i>Karlo estas amiko de Petro kaj Maria. Li estas ilia amiko.</i>
Carlos es amigo de Pedro y María. Él es su (de ellos) amigo.

2. *UNU*. Es el numeral "un", "uno". No confundir con el artículo indeterminado:

<i>Unu kato</i>	Un gato	<i>Du katoj</i>	Dos gatos	<i>Tri katoj</i>	Tres gatos
<i>Kato estas besto</i>			Un gato (indeterminado) es un animal		
<i>Unu kaj unu estas du</i>			Uno y uno son dos		

3. *HOMO*. Se refiere al hombre y mujer, como seres humanos:

<i>Viro</i>	Varón	<i>Vira laboro</i>	Trabajo de varón, masculino
<i>Virino</i>	Mujer	<i>Virina laboro</i>	Trabajo de mujer, femenino
<i>Homo</i>	Ser humano	<i>Homa laboro</i>	Trabajo humano

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Ese libro que está en tu bolsillo es mío.
2. Mi hermana María está en su (de ella) habitación.
3. Mi hermano está en la casa de su (de él) amigo Pedro.
4. Berta es enemiga de Pedro y María. Ella es su (de ella) enemiga.
5. Los buenos perros no corren tras los hombres.
6. En mi casa hay tres anchas ventanas y una puerta alta.
7. En la habitación de mi madre cuelgan tres cuadros sobre las paredes.
8. Mi casa no es grande, es pequeña, pero junto a ella hay un hermoso jardín con árboles y pequeños pájaros que vuelan sobre el cielo azul.
9. Bajo la lámpara, junto a un perro, un hombre está sentado en una silla y escribe.
10. Sobre la mesa hay una estilográfica junto a un sombrero.

1- Contestar las siguientes preguntas:

1. <i>Kio estas en la domo?</i>	14. <i>Kia estas la ĉielo sur kiu tri birdoj flugas?</i>
2. <i>Kia estas la fenestro?</i>	15. <i>Kio estas antaŭ la domo?</i>
3. <i>Ĉu la fenestro estas mallarĝa?</i>	16. <i>Kia estas la vojo?</i>
4. <i>Kia estas la pordo?</i>	17. <i>Kio iras sur la vojo?</i>
5. <i>Ĉu la pordo estas larĝa?</i>	18. <i>Sur kio iras aŭtomobilo?</i>
6. <i>Kio staras apud la domo?</i>	19. <i>Kio estas inter la domo kaj la vojo?</i>
7. <i>Ĉu la verda arbo kiu staras apud la domo estas malalta?</i>	20. <i>Kio brilas?</i>
8. <i>Kia koloro estas la arbo kiu staras apud la domo?</i>	21. <i>Kia estas la ĉielo?</i>
9. <i>Ĉu la alta arbo kiu staras apud la domo estas ruĝa?</i>	22. <i>Kiaj estas homoj kaj bestoj?</i>
10. <i>Kio pendas antaŭ la domo?</i>	23. <i>Kiuj estas feliĉaj?</i>
11. <i>Sub kiu meblo viro sidas kaj skribas?</i>	24. <i>Kiu estas la fraŭlino kiu sidas apud vi?</i>
12. <i>Kiu sidas kaj skribas sub la lampo?</i>	25. <i>Apud kiu vi sidas?</i>
13. <i>Kiuj bestoj flugas sur la blua ĉielo?</i>	26. <i>Kiuj estas fortaj kaj malbelaj?</i>
	27. <i>Kiaj estas viroj?</i>
	28. <i>Kiuj estas belaj kaj delikataj?</i>

29. <i>Kiaj estas virinoj?</i>	45. <i>Ĉu la antaŭa demando estas malfacila?</i>
30. <i>Kio estas viroj kaj virinoj?</i>	46. <i>Ĉu la tri antaŭa demandoj estas malfacilaj?</i>
31. <i>Kiuj estas homoj?</i>	47. <i>Kie estas unu larĝa fenestro?</i>
32. <i>Kiuj estas malgrandaj homoj?</i>	48. <i>Kie estas unu mallarĝa pordo?</i>
33. <i>Kio estas en la domo?</i>	49. <i>Kie staras alta verda arbo?</i>
34. <i>Sur kio pendas bildoj?</i>	50. <i>Kie pendas lampo?</i>
35. <i>Kio pendas sur la muroj?</i>	51. <i>Kie viro sidas kaj skribas?</i>
36. <i>Ĉu estas bildoj en la libro?</i>	52. <i>Kie flugas tri birdoj?</i>
37. <i>Ĉu vi estas viro?</i>	53. <i>Kie estas vojo?</i>
38. <i>Ĉu estas ĝardeno antaŭ via domo?</i>	54. <i>Kie iras aŭtomobilo?</i>
39. <i>Kiu estas via apuda lernant(in)o?</i>	55. <i>Kie estas ĝardeno?</i>
40. <i>Kiu sidas inter vi kaj ...?</i>	56. <i>Kie brilas la suno?</i>
41. <i>Kiu estas la ino de kato?</i>	57. <i>Kie estas ĉambroj?</i>
42. <i>Kiu estas la ino de infano?</i>	58. <i>Kie estas muroj?</i>
43. <i>Kiu estas la malo de amiko?</i>	59. <i>Kie pendas bildoj?</i>
44. <i>Kiu estas la malo de forta?</i>	

3- Hacer preguntas usando *ĉu – kio – kiu – kia – kie* para las respuestas:

1. <i>Mia fontoplumo estas en mia poŝo.</i>	14. <i>Ne, ĝi ne estas mallonga, sed longa.</i>
2. <i>Ŝia ĉapelo estas eleganta.</i>	15. <i>Sur ĝi iras aŭtomobilo.</i>
3. <i>Lia pantalono estas granda.</i>	16. <i>La ĝardeno estas inter la domo kaj la vojo.</i>
4. <i>Karlo estas amiko de Petro kaj Maria.</i>	17. <i>La suno brilas.</i>
5. <i>Mia amiko estas bona lernanto.</i>	18. <i>La ĉielo estas blua.</i>
6. <i>Ne, li ne estas juna.</i>	19. <i>Ili estas feliĉaj.</i>
7. <i>La viro kuras antaŭ la hundo.</i>	20. <i>Viroj estas fortaj kaj malbelaj.</i>
8. <i>La hundo kuras post la viro.</i>	21. <i>Virinoj estas belaj kaj delikataj.</i>
9. <i>Ne, ĝi ne estas mallarĝa, sed larĝa.</i>	22. <i>Ĝes, ili estas malgrandaj homoj.</i>
10. <i>Ĝes, antaŭ ĝi pendas lampo.</i>	23. <i>En ĝi estas ĉambroj.</i>
11. <i>Sub la lampo.</i>	24. <i>En la ĉambro.</i>
12. <i>Tri birdoj flugas.</i>	25. <i>Sur la muroj pendas bildoj.</i>
13. <i>Antaŭ ĝi estas vojo.</i>	

LECCIÓN 4

COMENTARIOS

1. Palabras compuestas: Hasta ahora hemos aprendido palabras compuestas por:

Prefijo	Raíz	Sufijo	Terminación	Palabra compuesta
-	<i>amik</i>	-	<i>o</i>	<i>amiko</i> (amigo)
-	<i>fort</i>	-	<i>a</i>	<i>forta</i> (fuerte)
-	<i>amik</i>	<i>in</i>	<i>o</i>	<i>amikino</i> (amiga)
-	<i>amik</i>	<i>in</i>	<i>oj</i>	<i>amikinoj</i> (amigas)
<i>mal</i>	<i>amik</i>	-	<i>o</i>	<i>malamiko</i> (enemigo)
<i>mal</i>	<i>amik</i>	<i>in</i>	<i>o</i>	<i>malamikino</i> (enemiga)
<i>mal</i>	<i>amik</i>	<i>in</i>	<i>oj</i>	<i>malamikinoj</i> (enemigas)

En esta lección aprendemos palabras compuestas por dos raíces. La raíz que hace de calificativo siempre precede a la raíz principal. Ejemplo:

<i>velo</i>	<i>vela</i>	<i>ŝipo</i>	barco	<i>velŝipo</i>	barco a vela, velero
-------------	-------------	-------------	-------	----------------	----------------------

Como norma general, la primera palabra, en este caso *velo*, pierde su terminación al unirse con la segunda, *ŝipo*, puesto que la terminación solamente es necesaria al final de la palabra para conocer si es sustantivo, o adjetivo, etc. En este caso *velŝipo* termina en *o* y por lo tanto sabemos que se trata de un nombre o sustantivo.

No obstante, en palabras compuestas como por ejemplo *dormoĉambro*, *manĝoĉambro*, *skribotablo*, se permite que la primera raíz conserve su terminación para facilitar la pronunciación de la palabra. Así, es más fácil pronunciar *manĝoĉambro* que *manĝĉambro* o *skribotablo* que *skribtablo*.

2. Sufijo *IST*. Ya sabemos que el sufijo va colocado entre la raíz y la terminación. El sufijo *ist* indica oficio, profesión u ocupación habitual. Ejemplos:

<i>dento</i>	diente	<i>dentisto</i>	dentista
<i>maro</i>	mar	<i>maristo</i>	marinero, marino
<i>instruo</i>	enseñanza	<i>instruisto</i>	enseñante, profesor
<i>pordo</i>	puerta	<i>pordisto</i>	portero
		<i>instruistino</i>	profesora
		<i>pordistino</i>	portera

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. ¿Qué es un dormitorio? Es una habitación para dormir.
2. Nosotros comemos en el comedor y dormimos en el dormitorio.
3. ¿Qué es un escritorio? Es una mesa para escribir. ¿Dónde están las camas? Están en los dormitorios.
4. ¿Dónde está la mesa de comer? Está en el comedor.
5. ¿Dónde trabajan los marineros? Trabajan en los barcos que van sobre el mar.
6. ¿Con qué trabajan los oficinistas en las oficinas? Con máquinas de escribir.
7. Las oficinistas trabajan con muchos papeles sobre la mesa.
8. ¿Con qué lavas en tu casa? Lavo con una lavadora eléctrica y agua caliente.
9. Mi lavadora no es eléctrica y lavo con agua fría.
10. ¿Cómo es el agua en el mar? Es fría.
11. ¿Quiénes vuelan sobre el cielo? Los pájaros. ¿Quiénes nadan en el agua del mar? Allí nadan los peces.
12. ¿Son los peces unos animales que viven en el cielo? No, viven en el mar y no vuelan, sino nadan.
13. El café está en la taza, con azúcar, pero está frío.
14. ¿Quiénes pueden hablar en Esperanto? Nosotros, que aprendemos y comprendemos.
15. Los hombres de buen corazón son también alegres y felices.
16. ¿Puedes decir dónde está el dulce azúcar? Está en la taza, con el café.

2- Responder las siguientes preguntas en Esperanto:

1. *Kiuj vivas en la maro?*
2. *Kiuj povas flugi sur la ĉielo?*
3. *Kia vi estas?*
4. *Ĉu vi estas laboristo? Ĉu vi estas feliĉa en via laborejo?*
5. *Ĉu vi povas skribi en Esperanto?*
6. *Kio estas instruisto?*
7. *Kio estas lernanto?*
8. *Kie vivas la fiŝoj?*
9. *Kio estas en la ĝardenoj?*
10. *Kiuj mebloj estas en via dormoĉambro?*

3- Responder a las siguientes preguntas:

1. *Kio estas dormoĉambro?*
2. *Kio estas en dormoĉambro?*
3. *En kiu parto de via hejmo vi povas manĝi?*
4. *Sur kiu meblo vi povas manĝi?*
5. *Sur kiu meblo vi povas dormi?*
6. *Kio estas skribotablo?*
7. *Kio estas labortablo?*
8. *Kie laboras la maristoj?*
9. *Ĉu estas multaj mebloj en via hejmo?*
10. *Ĉu vi laboras sur ŝipo?*
11. *Kiuj laboras sur ŝipo?*
12. *Ĉu vi laboras en oficejo?*
13. *Kio estas skribmaŝino?*
14. *Per kio vi povas lavi?*
15. *Ĉu estas lavmaŝino en via hejmo?*
16. *Ĉu ĝi (lavmaŝino) estas elektra?*
17. *Kia estas la akvo per kiu vi lavas?*
18. *Kia estas la marakvo (akvo de la maro)?*
19. *Kie vivas la fiŝoj?*
20. *Kiuj bestoj povas flugi?*
21. *Ĉu la fiŝoj povas flugi?*
22. *Ĉu la birdoj povas naĝi?*
23. *Kiuj bestoj vivas en la maro?*
24. *Per kio vi povas skribi?*
25. *Kio estas tie, sur la tablo?*
26. *Ĉu fiŝo estas meblo?*
27. *Kie estas la kafo?*
28. *Kia estas la kafo?*
29. *Kia estas la sukero?*
30. *Ĉu vi povas demandi en Esperanto?*
31. *Ĉu vi povas respondi en Esperanto?*
32. *Ĉu vi povas paroli en Esperanto?*
33. *Ĉu kio estas demanda vorto?*
34. *Ĉu seĝo estas demanda vorto?*
35. *Ĉu kie kaj kiu estas demandaj vortoj?*
36. *Dentisto estas profesio, ĉu jes aŭ ne?*
37. *La fiŝoj povas paroli, ĉu jes aŭ ne?*
38. *Inter diro kaj faro estas maro.*
39. *Ne per la pano sole vivas homo.*
40. *Esti kiel fiŝo en maro.*

4- Vocabulario:

1. <i>mara akvo</i>	9. <i>kafarbo</i>	17. <i>malbela</i>	25. <i>malalta</i>
2. <i>fiŝisto</i>	10. <i>kafkolora</i>	18. <i>maldika</i>	26. <i>malfeliĉa</i>
3. <i>naĝisto</i>	11. <i>kafmaŝino</i>	19. <i>malforta</i>	27. <i>malgranda</i>
4. <i>subnaĝi</i>	12. <i>interparoli</i>	20. <i>maljuna</i>	28. <i>mallarĝa</i>
5. <i>apudmara domo</i>	13. <i>bonkora persono</i>	21. <i>malbona</i>	29. <i>mallonga</i>
6. <i>subakva naĝo</i>	14. <i>homa koro</i>	22. <i>malgaja</i>	30. <i>maldolĉa</i>
7. <i>submara ŝipo</i>	15. <i>radioparolistino</i>	23. <i>malnova</i>	31. <i>malmultaj</i>
8. <i>kaftaso</i>	16. <i>ĝardenisto</i>	24. <i>malsana</i>	32. <i>malvarma</i>

LECCIÓN 5

COMENTARIOS

1) Caso Acusativo (complemento directo):

La frase *Petro amas Maria* (Pedro ama María) no es correcta puesto que no sabemos quién ama a quién, al estar Pedro y María ambos en caso nominativo (sujeto).

En esperanto, el caso acusativo (complemento directo) se forma añadiendo una *n* al nominativo. Ejemplos:

<i>Petro amas Marian</i>	Pedro ama a María
<i>Petron amas Maria</i>	María ama a Pedro

Hasta ahora hemos aprendido solamente verbos intransitivos, como en las frases:

<i>Petro estas juna</i>	Pedro es joven
<i>La kato dormas</i>	El gato duerme

En esta lección aparecen por primera vez verbos transitivos que exigen un complemento directo (caso acusativo). Ejemplos:

Sujeto (caso nominativo)	Verbo transitivo	Complemento directo
<i>Petro</i>	<i>trinkas</i>	<i>vinon</i>
Pedro	bebe	vino

Para saber si el verbo de una oración exige o no el caso acusativo, existe la siguiente fórmula:

1. Busca el verbo de la oración.
2. Busca la persona o cosa que ejecuta la acción que el verbo expresa y tendrás el sujeto.
3. Busca la persona o cosa directamente afectada por esa acción y tendrás el complemento directo.

Ejemplos:

<i>Petro rigardas la lunon</i>	Pedro mira la luna
<i>La infano manĝas supon</i>	El niño come sopa
<i>Kion manĝas Petro? Supon</i>	¿Qué come Pedro? Sopa
<i>Kiun vi rigardas? Marian</i>	¿A quién miras? A María
<i>Kiu rigardas vin? Maria</i>	¿Quién te mira? María
<i>Petro batas la infanon</i>	Pedro golpea al niño
<i>Petron batas la infano</i>	El niño golpea a Pedro

Los adjetivos concuerdan en caso con los sustantivos. Ejemplos:

<i>Alberto diras frazon</i>	Alberto dice una frase
<i>Alberto diras belan frazon</i>	Alberto dice una bella frase
<i>Alberto diras belajn frazojn</i>	Alberto dice bellas frases

2) Imperativo: Hasta ahora hemos aprendido la terminación *i* para los verbos en modo infinitivo (*promeni, ami, esti, dormi ktp.*) y la terminación *as* para el modo indicativo en tiempo presente (*mi promenas, li amas, mi estas, la kato dormas ktp.*). En esta lección aprendemos el modo imperativo, que lleva la terminación *u* y expresa deseo o mandato.

Ejemplos:

<i>Manĝu la supon kaj trinku la vinon.</i>	Come la sopa y bebe el vino.
<i>Ni legu la lecionon.</i>	Leamos la lección.

3) *AL* es una preposición que traduce "a", "hacia". Se la usa para señalar el complemento indirecto:

Sujeto	Verbo	Comp. directo	Preposición	Comp. indirecto
<i>Petro</i>	<i>donas</i>	<i>floron</i>	<i>al</i>	<i>María.</i>
Pedro	da	una flor	a	María.

En las siguientes frases podemos ver el uso correcto del acusativo que, recuerda, lleva al final la letra *n*:

<i>Kio estas en la botelo? En ĝi estas vino</i>	¿Qué hay en la botella? En ella hay vino
<i>Kion vi trinkas? Mi trinkas vinon</i>	¿Qué bebes? Bebo vino
<i>Ĉu vi ŝatas la supon? Ne, mi ne ŝatas la supon</i>	¿Te gusta la sopa? No, no me gusta la sopa
<i>La maljuna sinjoro amas la blondan fraŭlinon</i>	El viejo señor ama a la rubia señorita

EJERCICIOS

1- Traducir:

- ¿Qué brilla en el cielo? En el cielo brillan las estrellas y también la luna.
- En el bello jardín, entre viejos árboles, pasea un viejo señor.
- Pedro mira a María que está sentada sobre un banco del jardín, junto a un hermoso lago.
- Pedro ama a María y le dice frases muy bellas.
- Pedro mira a María y le pregunta: ¿Me amas? y la señorita responde: Sí, te amo.
- ¿Quién ama a quién?
- ¿A quién mira él? A ella.
- ¿Quién mira a él? Ella.
- ¿Hay árboles allí donde pasean Pedro y María?

10. ¿Qué come Pedro? Él come sopa.
11. La madre ordena al niño: Come la sopa. Pero al niño no le gusta la sopa y no se la come.
12. ¿Qué da la madre? Sopa. ¿A quién da la madre sopa? Al niño.
13. ¿Le gusta a ella el café frío?
14. Nosotros hablamos Esperanto. Somos esperantistas.
15. ¿Ama el viejo señor a la rubia señorita?
16. Sobre la mesa hay dos manzanas. ¿Te gustan las manzanas?
17. En la botella hay vino y el señor lo bebe.
18. ¿Qué mira él? Él mira las manzanas que están en la mesa.
19. El profesor ordena a los alumnos: Aprended las lecciones.

2- Colocar la *n* del complemento directo (acusativo) donde proceda:

1. *Mia amiko lernas esperanto.*
2. *Ŝia amiko havas du grandaj domoj.*
3. *Kafo Karlo ne deziras, sed teo.*
4. *Kio li deziras? Kio li ne deziras?*
5. *Mi ne kredas tio kio ŝi diras.*
6. *Prenu kraĵono kaj skribu mallonga frazo.*
7. *Ĉu vi komprenas tio kio mi diras?*
8. *Ĉu vi povas korekti tiuj ĉi frazoj?*
9. *Ĉu la korekto de tiuj ĉi frazoj estas facila?*
10. *Multaj esperantistoj vizitas la granda Esperanta Kongreso.*
11. *Multaj esperantistoj estas en la granda Esperanta Kongreso.*
12. *Leono havas fortaj dentoj.*
13. *Ĉu vi ŝatas legi libroj?*
14. *La frazo de Petro estas tre longa.*
15. *La frazo, kiu Petro skribas, estas tre longa.*
16. *Petro skribas tre longa frazo.*
17. *La domo, kiu estas tie, ne estas mia.*
18. *La domo, kiu vi rigardas tie, ne estas mia.*
19. *Mi legas viaj libroj.*
20. *Petro legas siaj libroj.*
21. *Mi ne povas kompreni tio kio li diras.*
22. *Ĉu vi mangas via pano? Ne, mi manĝas tiu de mia amiko.*
23. *Mi ne faras tio kio li diras.*
24. *Donu al mi la supo.*

25. *Li trinkas la vino de sia amiko.*
26. *Ĉi tie estas via supo, manĝu ĝi.*
27. *Ĉu vi havas via libro? Ne, mi havas tiu de mia amiko.*
28. *Tio, kio vi povas manĝi estas ĉi tio, ne tio.*
29. *Donu al ili tiuj libroj kiuj vi havas por ili.*
30. *Kio vi mangas? Tiu ĉi fiŝo.*
31. *Mi ordonas vi: Ne faru tio.*

3- Traducir al Esperanto.

María havas nigran katon.

1. Quién tiene un gato? María lo tiene.
2. ¿Qué tiene María? Ella tiene un gato.
3. ¿Qué animal tiene María? El animal, que tiene María, es un gato.
4. ¿Cómo es el gato? Es negro
5. ¿Cómo es el gato que tiene María? Es negro.
6. ¿De que color es el gato? Es de color negro.
7. ¿Qué color tiene el gato? Tiene el color negro.
8. ¿Quién es la persona que tiene un gato? Esa es María.
9. ¿Tiene María un gato? Sí, lo tiene.
10. ¿El gato que tiene María es negro? Sí, es de ese color.

4- Respondu ĉi tiujn demandojn.

1. *Kiun lingvon vi lernas en ĉi tiu lernoĉambro?*
2. *Kian lingvon vi lernas en ĉi tiu klasĉambro?*
3. *Ĉu vi ŝatas trinki vinon kun la manĝo?*
4. *Kiaj estas la kvin unuaj lecionoj?*
5. *Ĉu via domo domas rigardon al la maro?*
6. *Kiun lecionon ni lernas nun?*
7. *Ĉu via apuda lemant(in)o havas libron?*
8. *Ĉu la ĝardenoj havas arbojn?*
9. *Ĉu la birdoj havas belan kanton?*
10. *Kian katon vi ŝatas? Ĉu blankan aŭ nigran?*
11. *Kie vi havas vian libron?*
12. *Kiun dombeston vi preferas, katon aŭ hundon?*
13. *Kiujn arbojn vi havas en via ĝardeno?*

5- Faru demandojn al ĉi tiuj respondoj:

1. Mi lernas Esperanton.	7. Jes, mi ŝatas danci.
2. Ŝi donas la libron al Petro.	8. Ŝi rigardas Petron.
3. Lia demo estas granda.	9. Petro rigardas ŝin.
4. Mi havas grandan domon.	10. La lingvo, kiun mi lernas, estas facila.
5. Mi manĝas supon.	11. Mian libron mi havas sur la tablo.
6. Ŝi donas supon al la infano.	12. Internacian lingvon.

6- Traducir:

KIO = Qué (qué cosa) como pronombre interrogativo y (no admite plural) que (lo que, lo cual) como pronombre relativo.

1. *Kio estas sur la tablo?*
2. *Kio brilas en la ĉielo?*
3. *Sur kio vi sidas?*
4. *Kio vi estas? Ĉu laboristo aŭ studento?*
5. *Kio estas hundo? Ĝi estas besto.*
6. *Kion vi preferas trinki? Ĉu vinon aŭ akvon?*
7. *Tio kio estas sur la tablo estas libro.*
8. *Per kio vi povas skribi? Mi povas skribi per kraĵono.*

KIU = Qué (cuál), quién, como pronombre interrogativo y (admite plural) que (el cual, la cual) como pronombre relativo.

1. *Kiu besto kantas? Ĉu la kato aŭ la birdo?*
2. *Sur kiu seĝo vi sidas?*
3. *Kiu ne komprenas?*
4. *Kun kiu estas Karlo? Li estas kun Petro.*
5. *Kiu kantas? Ĉu la kato aŭ la birdo?*
6. *La viro kiu sidas en la ĉambro estas Karlo.*
7. *La virino kiu sidas en la ĉambro estas Maria.*
8. *Per kiu kraĵono vi skribas? Mi skribas per mia kraĵono.*

KIE = Dónde (no admite plural).

1. *Kie vivas la fiŝoj?*
2. *Kie estas arboj?*
3. *Kie brilas la steloj?*
4. *Kie vi manĝas?*

5. *En la maro, kie vivas la fiŝoj, la akvo estas malvarma.*
6. *En la ĉambro kie ni lernas Esperanton, estas tabloj kaj seĝoj.*
7. *Kie estas Karlo kaj Maria? Ili estas en la manĝoĉambro.*

KIA = Qué (de qué clase) como (admite plural).

1. *Kia estas via pantalono? Ĝi (la pantalono) estas longa, moderna, eleganta kaj blanka.*
2. *Kia estas via domo? Ĝi (la domo) estas granda, nova kaj bela.*
3. *Kiaj estas la infanoj? Ili (la infanoj) estas bonaj, sanaj kaj bonkoraj.*
4. *Kian ĉapelon vi ŝatas? mi ŝatas ĉapelon malgrandan, modernan kaj blankan.*
5. *Kiaj estas la pomoj? Ili (la pomoj) estas bongustaj kaj povas esti verdaj aŭ ruĝaj.*

TIO = Eso, aquello (no admite plural).

Tio estas arbo.

Tio kio kuŝas sur la tablo estas libro.

Rigardu tion kio brilas en la ĉielo, ĝi estas granda stelo.

En mia poŝo estas fontoplumo kaj per tio mi povas skribi.

TIU = Ese, esa, aquel, aquella (admite plural).

1. *Tiu libro ne estas via, sed mia.*
2. *Tiu fraŭlino estas Maria.*
3. *Tiu seĝo sur kiu sidas Petro estas apud la tablo.*
4. *Rigardu tiun infanon, li estas Petro.*

TIE = ahí, allí (no admite plural).

1. *Kiuj vivas en la maro? Tie vivas la fiŝoj.*
2. *Kie estas mia libro? Tie, sur la tablo.*
3. *Rigardu, tie estas Petro. Saluton, Petro!*
4. *Kie vivas la fiŝoj, tie ne povas vivi la homoj.*

7- En el siguiente texto se ha omitido poner la *n* del complemento directo en 5 ocasiones. Lean las frases y coloquen la *n* donde corresponde:

Mi estas nova lernanto de esperanto. Mi lernas esperanto en lernoĉambro kie estas tabloj, seĝoj kaj biblioteko. En tiu ĉambro estas ankaŭ viroj kaj virinoj kiuj ankaŭ estas lernantoj de Esperanto. Tiu ĉambro ne estas manĝoĉambro kaj mi ne povas manĝi pomoj tie. Ĝi estas lernoĉambro, ĉambro por lerni. Mi ŝatas Esperanto. Ĝis nun mi lernis 5 lecionoj kaj mi povas paroli en Esperanto kaj kribi frazoj.

8- Vocabulario:

1. <i>Gaja birdo</i>	9. <i>Longa vojo</i>
2. <i>Dika infano</i>	10. <i>Bonkora infanino</i>
3. <i>Maljuna sinjoro</i>	11. <i>Blua ĉielo</i>
4. <i>Verdaj pomoj</i>	12. <i>Eleganta ĉapelo</i>
5. <i>Granda kaj nigra hundo</i>	13. <i>Dolĉa sukero</i>
6. <i>Mallarĝa fenestro</i>	14. <i>Malvarma akvo</i>
7. <i>Bela fraŭlino</i>	15. <i>Varma kafo</i>
8. <i>Blonda sinjorino</i>	16. <i>Bonaj amikoj</i>

Sufijos y prefijos:

1. <i>Kantistino</i>	9. <i>Katino</i>
2. <i>Malgaja</i>	10. <i>Malsana</i>
3. <i>Hundino</i>	11. <i>Dentisto</i>
4. <i>Mallonga</i>	12. <i>Malgranda</i>
5. <i>Dancistino</i>	13. <i>Lavistino</i>
6. <i>Malfacila</i>	14. <i>Instruisto</i>
7. <i>Maristo</i>	15. <i>Mallarĝa</i>
8. <i>Malami</i>	16. <i>Malamikino</i>

Palabras compuestas:

1. <i>Dormoĉambro</i>	9. <i>Skribmaŝino</i>
2. <i>Marakvo*</i>	10. <i>Pomarbo*</i>
3. <i>Bonkora</i>	11. <i>Velŝipo</i>
4. <i>Vinbotelo*</i>	12. <i>Amkanto*</i>
5. <i>Manĝoĉambro</i>	13. <i>Skribotablo</i>
6. <i>Legolibro*</i>	14. <i>Sidĉambro*</i>
7. <i>Lavmaŝino</i>	15. <i>Militŝipo</i>
8. <i>Lernolibro*</i>	16. <i>Sunsubiro*</i>

(Nota: las palabras acompañadas del asterisco * no aparecen en las lecciones estudiadas, pero se componen de palabras conocidas, por lo que se puede deducir su significado).

Pronombres personales:

1. Yo	5. Ello (neutro)
2. Tu, usted	6. Nosotros/as
3. Él	7. Vosotros/as, ustedes
4. Ella	8. Ellos/as

Posesivos:

1. Mi, mío, mía	6. Nuestro/a (de nosotros)
2. Tu, tuyo, suyo (de usted)	7. Vuestro/a, su (de ustedes)
3. Su, suyo (de él)	8. Su (de ellos, de ellas)
4. Su, suyo (de ella)	9. Su (de 3ª persona, cuando se refiere al sujeto)
5. Su, suyo (de ello)	

9- Completar las siguientes frases:

1. Ĉambro por dormi estas...	9. Virino kiu laboras en oficejo estas...
2. Ĉambro por manĝi estas...	10. Elektra lavmaŝino estas elektra maŝino por...
3. Ĉambro por lerni estas...	11. Elektra skribmaŝino estas elektra maŝino por...
4. La besto kiu povas flugi estas...	12. Unu kaj unu estas...
5. La besto kiu vivas en la maro estas...	13. Unu pomo kaj unu pomo estas...
6. En la ĝardenoj estas arboj kaj...	14. Vi sidas sur...
7. En la maro laboras la...	15. En la ĉielo brilas...
8. Viro kiu laboras en oficejo estas...	16. En la maro la akvo ne estas varma, ĝi estas...

10- Responder en Esperanto:

1. Ĉu rozo estas floro?	9. Kiu estas la ĉambro kie vi manĝas?
2. Kio estas en la arboj?	10. Kion vi ŝatas trinki kun la manĝo?
3. Kio estas kato?	11. Kie vivas la fiŝoj?
4. Ĉu tablo estas meblo?	12. Kio vi estas? Ĉu lernanto aŭ laboristo?
5. Ĉu birdo estas ankaŭ meblo?	13. Per kio vi povas skribi?
6. En kiu ĉambro vi dormas?	14. Ĉu vi parolas Esperanton?
7. Ĉu vi estas bona amiko de la bestoj?	15. Kiu estas la malamiko de la kato?
8. Kiun beston vi ŝatas?	16. Kiaj koloroj povas esti rozo?

LECCIONES 1 A 5

EJERCICIOS DE REPASO

1. Vocabulario (Indicar su significado):

1. <i>Malamikino</i>	6. <i>Apud</i>	11. <i>Maristoj</i>	16. <i>Krajono</i>
2. <i>Bonkora</i>	7. <i>Vojo</i>	12. <i>Vorto</i>	17. <i>Ŝipo</i>
3. <i>Geinstruistoj</i>	8. <i>Mallarĝa</i>	13. <i>Demando</i>	18. <i>Naĝi</i>
4. <i>Oficejoj</i>	9. <i>Gajaj</i>	14. <i>Respondo</i>	19. <i>Kisoj</i>
5. <i>Lernejo</i>	10. <i>Pendi</i>	15. <i>Ĉapelo</i>	20. <i>Benko</i>

1. Largo	11. Delante de
2. Bolsillo	12. Sobre
3. Volar	13. Gata
4. Él puede	14. Rosa roja
5. Ventana	15. Tuyo
6. Entre	16. Haber
7. Bajo	17. Rubio
8. Escritorio	18. Allí
9. Lavadora	19. Pez
10. Máquina de escribir eléctrica	20. Dar

2. Responder las siguientes preguntas (no es necesario traducir frases):

3. *Tabloj, seĝoj kaj lampoj estas mebloj. Kio estas katoj kaj hundoj?*
4. *Virino estas la ino de viro. Kiu estas la ino de kato?*
5. *Malamo estas la malo de amo. Kiu estas la malo de amiko?*
6. *Kio estas en la dormoĉambroj? Kiu mebloj estas en la manĝoĉambroj?*
7. *Mi laboras en oficejo. Kie vi lernas?*
8. *Kia koloro estas la ĉielo kaj la maro?*
9. *Ĉu vi trinkas vinon kun la manĝo?*
10. *Kie vi povas rigardi belajn florojn?*
11. *Ĉu Esperanto estas malfacila?*

12. Escribir las correspondientes preguntas a las siguientes respuestas:

1. *Mi ŝatas manĝi pomojn.*
2. *Li rigardas Marian.*

3. *Sur la benko.*
4. *Ne, ĝi kantas en la ĝardeno.*
5. *Petron.*
6. *Mi lernas Esperanton.*
7. *Mi donis ĝin al Petro.*
8. *Tie estas multaj floroj.*
9. *Ne, ĝi ne estas mia, sed lia.*
10. *Ŝi estas kun ŝia amikino.*

13. Corregir los errores que haya en las siguientes frases:

1. *Kion estas sur la tablo? Sur ĝi estas libro.*
2. *Ĉu vi ŝtas manĝas supo?*
3. *Donu al mi miaj librojn.*
4. *Mi dormas en mia ĉambrodormo.*
5. *La juna sinjoro iras kun la dikina sinjorino.*
6. *La kato kaj la birdo estas en la ĉambro; dormas.*
7. *Kion estas katino? Ŝi estas besto.*
8. *Tiu viro kio estas tie, estas mia amikino.*

14. Las palabras de las dos columnas se relacionan entre si. Formar las parejas. Ejemplo: *birdo* con *flugi*.

<i>kato</i>
<i>krajono</i>
<i>verda</i>
<i>birdo</i>
<i>sidi</i>
<i>alta</i>
<i>kantisto</i>
<i>instruisto</i>
<i>kiu</i>
<i>dormi</i>

<i>koloro</i>
<i>malalta</i>
<i>lernejo</i>
<i>kio</i>
<i>besto</i>
<i>dormoĉambro</i>
<i>papero</i>
<i>flugi</i>
<i>kanti</i>
<i>benko</i>

LECCIÓN 6

COMENTARIOS

En las lecciones anteriores hemos visto el uso de verbos solamente en tiempo presente (terminación *as*). En esta lección aprendemos verbos en tiempo pasado (terminación *is*) y futuro (terminación *os*). Ejemplos:

<i>Mi legas</i>	Yo leo
<i>Mi legis</i>	Yo leí o leía
<i>Mi legos</i>	Yo leeré

Sufijos: Recuerda que los sufijos van colocados entre la raíz y la terminación. En esta lección aprendemos los sufijos *il* y *ej*.

Sufijo *il*: Se emplea para palabras que expresan instrumento, utensilio, aparato. Ejemplos:

<i>Kombi</i>	Peinar	<i>Kombilo</i>	Peine
<i>Ludi</i>	Jugar	<i>Ludilo</i>	Juguete

Los sufijos también se pueden substantivar. Así *ilo* significa instrumento, utensilio o aparato. Ejemplo:

<i>Libro estas bona ilo por lerni</i>	Un libro es un buen instrumento para aprender
---------------------------------------	---

Sufijo *ej*: Si comparamos las palabras en castellano “escuela”, “tienda”, “iglesia”, “serrería” etc., nos damos cuenta que todas tienen una cosa en común: que son lugares apropiados o destinados para tal fin. Así pues, en la escuela se aprende, en la tienda se vende, en la iglesia se reza y en la serrería se sierra. En esperanto, este “lugar destinado a...” se forma con el sufijo *ej*. Ejemplos:

<i>Lerni</i>	Aprender	<i>Lernejo</i>	Escuela
<i>Vendi</i>	Vender	<i>Vendejo</i>	Tienda
<i>Preĝi</i>	Rezar	<i>Preĝejo</i>	Iglesia
<i>Segi</i>	Serrar	<i>Segejo</i>	Serrería

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Hoy es jueves, ayer fue miércoles y mañana será viernes.
2. ¿Con qué trabajan los barberos en las barberías?
3. En la panadería, el panadero vende pan y dulces.
4. En la barbería, el barbero corta pelos y afeita barbas.
5. ¿Visitaste ayer a tus padres? No, los visitaré hoy.

6. Peine, cuchillo, sierra y tijeras son utensilios.
7. Mañana visitaré el club de Esperanto y hablaré con mis amigos. ¿Vendrás conmigo?
8. ¿Con qué se puede serrar leña?
9. En las escuelas se aprende a leer y escribir.
10. En mi mano izquierda tengo cinco dedos.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Per kiu ilo vi kombas viajn harojn?*
2. *Kiu estas la ejo kie vi povas aĉeti panon?*
3. *Kion vendas la panistoj?*
4. *Hodiaŭ estas lundo. Kiu tago estis hieraŭ?*
5. *Kion faras la razisto al vi en la razejo?*
6. *Morgaŭ estos vendredo. Kiu tago estis antaŭhieraŭ?*
7. *Per kio vi povas tranĉi panon?*
8. *Kie oni segas lignon per elektraj segiloj?*
9. *Ĉu la maljunaj sinjoroj havas malmultajn harojn sur la kapo?*
10. *Ĉu vi ŝatas la internacian lingvon Esperanto?*

3- Vocabulario:

1. <i>Segejo</i>	10. Barbero
2. <i>Haroj</i>	11. Encontré
3. <i>Postmorgaŭ</i>	12. Día
4. <i>Kombilo</i>	13. Compraré
5. <i>Lernejo</i>	14. Trabajador
6. <i>Tondilo</i>	15. Periódico
7. <i>Antaŭhieraŭ</i>	16. Panadero
8. <i>Vendejo</i>	17. Cuchillo
9. <i>Segilo</i>	18. Barbería

LECCIÓN 7

COMENTARIOS

KIA y *KIEL*: Ambas palabras se podrían traducir "como", con la siguiente diferencia:

Preguntando con *KIA* la respuesta debe ser un adjetivo (que, recuerda, termina en *a*), ya que *KIA* indaga acerca de la cualidad, calidad, etc.

Kia estas la birdo? La birdo estas malgranda, bela, blanka.

Preguntado con *KIEL* la respuesta debe ser un adverbio(en esperanto termina en *e*).

Kiel kantas la birdo? La birdo kantas bone, bele, laŭte.

Familia de las palabras correlativas.

	NEGATIVO	COLECTIVO	DEMOSTRATIVO	INTERROGATIVO Y RELATIVO	INDEFINIDO
	NENI-	ĈI-	TI-	KI-	I-
INDIVIDUO -U	NENIU nadie, ninguno	ĈIU cada uno, todo	TIU ese, aquel	KIU quién, el cual o que	IU alguien, alguno
CUALIDAD -A	NENIA de ninguna clase	ĈIA de todo tipo, de toda clase	TIA de tal clase, de ese tipo	KIA de que clase, tipo	IA de alguna clase
COOSA -O	NENIO ninguna cosa, nada	ĈIO todo, toda cosa	TIO eso, aquello	KIO qué cosa, que, lo cual	IO alguna cosa, algo
POSESIÓN -ES	NENIES de nadie	ĈIES de todos, de cada uno	TIES de ese, de aquel	KIES de quién, cuyo	IES de alguien
CANTIDAD -OM	NENIOM ninguna cantidad	ĈIOM el todo	TIOM tanto	KIOM cuánto	IOM algo, alguna cantidad
LUGAR -E	NENIE en ningún lugar	ĈIE en todos los lugares	TIE ahí, allí	KIE dónde	IE en algún lugar
TIEMPO -AM	NENIAM nunca	ĈIAM siempre	TIAM entonces, en ese tiempo	KIAM cuándo	IAM alguna vez
CAUSA -AL	NENIAL por ningún motivo	ĈIAL por todos los motivos	TIAL por ese motivo	KIAL por qué	IAL por algún motivo
MODO -EL	NENIEL de ningún modo	ĈIEL de todos modos	TIEL de tal modo, así	KIEL cómo	IEL de algún modo

Negación:

En esperanto solamente puede ir una negación en una frase. Ejemplos:

No hay nadie	<i>Estas neniŭ aŭ ne estas iu</i>
No hay nada	<i>Estas nenio aŭ ne estas io</i>
Él no está en ninguna parte	<i>Li estas nenie aŭ li ne estas ie</i>
No tengo nada	<i>Mi havas nenion aŭ mi ne havas ion</i>

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. ¿Cómo estás, mi amigo? Estoy mal.
2. ¿Hay algo en la silla? No, no hay nada.
3. ¿Vives tú muy lejos del parque? No, vivo junto a él.
4. ¿Vas a tu trabajo en algún vehículo?
5. ¿Quién tiene mi libro de texto? Lo tiene aquel que está allí.
6. ¿Miras a alguien? No, no miro a nadie.
7. ¿Quién hay en la habitación? No hay nadie.
8. ¿Alguien no comprende la lección? No, todos la comprendemos.
9. En mi casa lo hago todo y mi hermana no hace nada.
10. ¿Cómo es el Esperanto? Es fácil y bello.
11. ¿Cómo hablas Esperanto? Lo hablo bien y rápidamente.
12. ¿Cómo son los pájaros? Son pequeños y bellos. ¿Cómo cantan? Cantan muy bellamente.
13. ¿Te afeitas muy a menudo? Sí, me afeito diariamente.
14. ¿Cómo responde el mal alumno? Responde débilmente.
15. No hay nada en la casa. ¿Dónde están los muebles? Todo está en el jardín.

LECCION 8

COMENTARIOS

1. Numerales:

Para formar los números, del cero al infinito, solo es necesario conocer los siguientes:

0	<i>Nulo</i>	7	<i>Sep</i>
1	<i>Unu</i>	8	<i>Ok</i>
2	<i>Du</i>	9	<i>Naŭ</i>
3	<i>Tri</i>	10	<i>Dek</i>
4	<i>Kvar</i>	100	<i>Cent</i>
5	<i>Kvin</i>	1 000	<i>Mil</i>
6	<i>Ses</i>	1 000 000	<i>Miliono</i>

A partir de esto, los números se van formando por la simple unión de sus elementos. Ejemplos:

16	<i>Dek ses</i>
61	<i>Sesdek unu</i>
273	<i>Ducent sepdek tri</i>
3 689	<i>Tri mil sescent okdek naŭ</i>
1 471 329	<i>Unu miliono kvar cent sepdek unu mil tricent dudek naŭ</i>
6 820 453	<i>Ses milionoj okcent dudek mil kvarcent kvindek tri</i>

2. Horario:

Hay varias formas de expresar en esperanto la hora. La más común es la siguiente:

A) en primer lugar se dice los minutos, después la preposición *post* (si los minutos están entre 0 y 30) ó *antaŭ* (si los minutos están entre 30 y 60), y para terminar, se dice la hora con la terminación *a* de adjetivo, pues en realidad es un adjetivo numeral ordinal. Ejemplos:

6 y 20	<i>Dudek (minutoj) post la sesa (horo)</i>	Veinte (minutos) pasados la sexta (hora)
2 y 10	<i>Dek post la dua</i>	Diez minutos pasados la segunda hora
6 – 20	<i>Dudek antaŭ la sesa</i>	Veinte (min.) antes de la sexta (hora)
2 – 10	<i>Dek antaŭ la dua</i>	Diez (min.) antes de la segunda (hora)

Para expresar "los cuartos" y "las medias" se puede utilizar el sufijo *on* (este sufijo se estudia en la lección 9). Ejemplos:

6 y 1/4	<i>Kvarono post la sesa</i>	Un cuarto pasado la sexta
6 - 1/4	<i>Kvarono antaŭ la sesa</i>	Un cuarto antes de la sexta
6 y 1/2	<i>Sesa kaj duono</i>	Seis y media

O también simplemente utilizando los minutos propiamente, es decir "quince minutos" para "los cuartos" y "treinta minutos" para "las medias". Ejemplos:

6 y 1/4	<i>Dek kvin post la sesa</i>	Quince pasados la sexta
6 - 1/4	<i>Dek kvin antaŭ la sesa</i>	Quince antes de la sexta
6 y 1/2	<i>Tridek post la sesa</i> <i>Tridek antaŭ la sepa</i>	Treinta pasados la sexta Treinta antes de la séptima

Lo más normal para las "seis y media" es la expresión anterior *la sesa kaj duono*.

B) Otra de las fórmulas es a la manera española, o sea, decir antes la hora y después los minutos. Ejemplos:

6 y 20	<i>La sesa (horo) kaj dudek (minutoj)</i>	Las seis y veinte (minutos)
6 - 20	<i>La kvina (horo) kaj kvardek (min.)</i>	Las cinco y cuarenta (minutos)
2 y 10	<i>La dua (horo) kaj dek (minutoj)</i>	Las dos y diez (minutos)
2 - 10	<i>La unua (horo) kaj kvindek (min.)</i>	La una y cincuenta (minutos)
6 y 1/4	<i>La sesa kaj kvarono</i> <i>La sesa kaj dek kin</i>	Las seis y cuarto Las seis y quince
6 - 1/4	<i>La kvina kaj tri kvaronoj</i> <i>La kvina kaj kvardek kin</i>	Las cinco y tres cuartos Las cinco y cuarenta y cinco
6 y 1/2	<i>La sesa kaj duono</i> <i>La sesa kaj tridek</i>	Las seis y media Las seis y treinta

C) Para expresar las horas "en punto" Se puede utilizar las palabras *ĝuste* o *precize*. Ejemplos:

Las seis en punto	<i>La sesa ĝuste</i>
Son las seis en punto	<i>Estas la sesa ĝuste</i>

D) Diferentes expresiones para el horario:

¿Qué hora es?	<i>Kioma horo estas?</i>
Son las seis	<i>Estas la sesa</i>
¿A qué hora vendrás?	<i>Je kioma horo vi venos?</i>
A las seis	<i>Je la sesa.</i>

Para preguntar la edad se utiliza la expresión *Kiom aĝa vi estas?* o *Kiom jara vi estas?* y se responde con el número y la palabra año en adjetivo y singular. Ejemplos:

¿Cuántos años tienes?	<i>Kiom aĝa vi estas?</i> <i>Kiom jara vi estas?</i>
Tengo 26 años.	<i>Mi estas dudek ses jara.</i> <i>Mi estas 26-jara.</i> <i>Mi estas dudek ses.</i>
¿Cuántos años tiene Carlos?	<i>Kiom jara estas Karlo?</i> <i>Kiom aĝa estas Karlo?</i>
Carlos tiene 26 años.	<i>Karlo estas dudek ses (jara).</i>

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. ¿Sabes ya contar de uno hasta mil?
2. ¿Qué hora es? Las 3 y 20.
3. ¿Qué edad tienes? (Cuántos años tienes). Tengo 20 años.
4. ¿Cuántos dedos tienes en tus dos manos?
5. ¿Cuántos días hay en una semana?
6. ¿Qué lección aprendemos hoy? La octava lección.
7. ¿Cuál es el tercer día de la semana?
8. El primer día de la semana es lunes y el último es domingo.
9. En un año hay 365 días y en un día hay 24 horas.
10. Hace un mes no hablaba Esperanto, ahora ya puedo comprenderlo y dentro de dos meses lo hablaré muy bien.
11. ¿A qué hora vas a tu lugar de trabajo? A las 8 en punto.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *En kiu brako vi portas vian brakhorloĝon?*
2. *Skribu la sep tagojn de la semajno?*
3. *Kiom da minutoj estas en unu horo?*
4. *En kiu jaro ni vivas?*
5. *Ĉu vi povas kalkuli kiom da haroj vi havas sur la kapo?*
6. *Kio estas montriloj?*
7. *Kiom da montriloj havas horloĝo?*
8. *Kio estas murhorloĝo?*
9. *Escribir las siguientes horas: Dos y cuarto; tres y veinte; cinco y diez; doce y veinticinco; una menos cuarto; seis y media; siete en punto; dos menos cinco.*
10. *Escribir las siguientes cantidades: 36527, 2101, 816, 13, 31, 527002, 3800405 y 29423.*

LECCIÓN 9

COMENTARIOS

1) Sufijo *on*: Para formar los números partitivos. Ejemplos:

3	<i>tri</i>	1/3	<i>(unu) triono</i>	2/3	<i>du tionoj</i>
4	<i>kvar</i>	1/4	<i>(unu) kvarono</i>	2/4	<i>du kvaronoj</i>
5	<i>kvin</i>	1/5	<i>(unu) kvinono</i>	3/5	<i>tri kvinonoj</i>

2) Sufijo *obl*: Para formar los números multiplicativos. Ejemplos:

2	<i>du</i>	2 ×	<i>duoblo</i>	doble
3	<i>tri</i>	3 ×	<i>trioblo</i>	triple
4	<i>kvar</i>	4 ×	<i>kvaroblo</i>	cuádruple
5	<i>kvin</i>	5 ×	<i>kvinoblo</i>	quíntuple

Nota: En esperanto hay que distinguir bien cuando la palabra, por ejemplo, “doble”, “triple” etc. es sustantivo (terminación *o*); adjetivo (terminación *a*) o adverbio (terminación *e*). Observa las siguientes frases:

<i>La duoblo de ses estas dek du.</i>	El doble de seis es doce.
<i>Duobla ĉambro.</i>	Habitación doble.
<i>Mia ĉambro estas duoble pli granda ol via.</i>	Mi habitación es doblemente más grande que la tuya.

3) Grados comparativo y superlativo:

Más que	<i>pli ol</i>	<i>Petro estas pli inteligenta ol Karlo.</i>
Menos que	<i>malpli ol</i>	<i>Petro estas malpli inteligenta ol Karlo.</i>
Tanto como	<i>tiel kiel</i>	<i>Petro estas tiel inteligenta kiel Karlo.</i>
El/la más	<i>la plej</i>	<i>El ĉiuj miaj amikoj Petro estas la plej juna.</i> <i>El ĉiuj miaj amikinoj Maria estas la plej juna.</i>
El/la menos	<i>la malplej</i>	<i>El ĉiuj miaj amikoj Petro estas la malplej eleganta.</i> <i>El ĉiuj miaj amikinoj Maria estas la malplej eleganta.</i>

Nota: Se utiliza *la plej* o *la malplej* cuando se trata de más de 2 personas. Ejemplo:

<i>La plej inteligenta el miaj tri fratinoj estas Maria.</i>
La más inteligente de mis tres hermanas es María.

Cuando se trata de 2 personas, se utiliza *la pli* o *la malpli*:

<i>Karlo kaj Petro estas inteligentaj, sed la pli inteligenta (el la du) estas Karlo.</i>
Carlos y Pedro son inteligentes, pero el más inteligente (de los dos) es Carlos.

4) Sufijo "an": Se utiliza para formar palabras relacionadas con:

a) habitante:

<i>Madrido</i>	Madrid	<i>madridano</i>	madrileño
<i>urbo</i>	ciudad	<i>urbano</i>	ciudadano
<i>Eŭropo</i>	Europa	<i>eŭropano</i>	europeo

b) miembro:

<i>klubo</i>	club	<i>klubano</i>	miembro del club
<i>societo</i>	sociedad	<i>societano</i>	socio

c) partidario, seguidor, simpatizante:

<i>Kristo</i>	Cristo	<i>Kristano</i>	Cristiano
<i>Esperanto</i>	Esperanto	<i>Esperantano</i>	Simpatizante de Esperanto

5) Expresión *tiom da... kiom da...* = tanto de... tanto de ...

<i>tiom da teo kiom da lakto</i>	tanto de té, tanto de leche
----------------------------------	-----------------------------

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. ¿Deseas comer un cuarto de la tarta? No, dame la mitad de ella.
2. ¿Para quién dejaremos el último trozo de la tarta?
3. ¿Cuánto es el doble de 100? 200. ¿Cuánto es la mitad de 100?
4. ¿Aprendimos ya la décima lección? No, aún no.
5. ¿Cuántos alumnos vinieron hoy a clase? Más que anteayer.
6. Carlos tiene 20 años y es más joven que Pedro.
7. De todas mis amigas, María es la más elegante.
8. Carlos es menos fuerte que Pedro.
9. De todos los idiomas Esperanto es el más fácil.
10. ¿Qué nos da la vaca? De la vaca sacamos leche.
11. Yo no bebo café, sólo un poco de té.
12. ¿Bebes café con leche? Sí, me gusta beber mitad y mitad, tanto de café, tanto de leche.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Kiom estas la duoblo de cent? Kiom estas la duono de kvindek?*
2. *Karlo estas 20jara. Roberto estas 40jara. Kiu el ili estas pli juna?*
3. *Ĉu kato estas pli granda ol bovo?*
4. *Du kvaronoj estas parto duoble pli granda ol unu kvarono. Ĉu jes?*
5. *Dudek sep estas la trioblo de 9. Kiom estas la dekoblo de dek?*
6. *Kiom estas la dekonono de mil? Kiom estas la trioblo de 3?*
7. *Kiuj kantas pli bele? Ĉu la birdoj aŭ la kokinoj?*
8. *Elefanto estas tro granda. Ĝi estas pli granda ol kato. Ĉu ne?*
9. *Kion ni povas tiri el la bovino?*
10. *Skribu tri vortojn kun la sufikso "an".*
11. *Kiom da lakto vi trinkas ĉiutage?*
12. *Kie loĝas la urbanoj? Kie loĝas la kamparanoj?*
13. *Skribu: 3/4; 2/3; 3/2; 2/5; 1/8; cuádruple, doble, triple, décimo.*

LECCIÓN 10

COMENTARIOS

1) Familia de las palabras correlativas:

En la lección 7 aparece la tabla completa de las palabras correlativas. En esa lección se estudian de esa familia:

- a) las que terminaban en *o* = cosa.
- b) terminación *u* = individuo.
- c) terminación *e* = lugar.
- d) terminación *a* = cualidad.

En esta lección aprendemos la terminación *am* = tiempo. Así pues, tenemos:

<i>IAM</i>	alguna vez	<i>Ĉu vi iam estis en Afriko?</i>
<i>KIAM</i>	cuando	<i>Kiam vi estis en Afriko?</i> <i>Mi estis en Afriko kiam mi estis 26-jara.</i>
<i>TIAM</i>	entonces	<i>Ĵes, mi estis en Afriko, tiam mi estis 26-jara.</i>
<i>ĈIAM</i>	siempre	<i>Mi ŝatus loĝi ĉiam en Afriko.</i>
<i>NENIAM</i>	nunca	<i>Ne, mi neniam estis en Afriko.</i>

2) Palabras compuestas:

Aunque ya estudiamos en la lección 4 cómo se forman las palabras compuestas por 2 raíces, cabe recordar aquí que en una palabra compuesta la raíz principal va al final y la raíz que califica precede a la principal. Normalmente la raíz que califica pierde su terminación. En esta lección podrás recordar tales palabras como:

<i>Veki</i>	Despertar	<i>Horloĝo</i>	Reloj	<i>Vekhorloĝo</i>	Reloj despertador
<i>Tago</i>	Día	<i>Mezo</i>	Medio	<i>Tagmezo</i>	Mediodía
<i>Nokto</i>	Noche	<i>Manĝi</i>	Comer	<i>Noktomanĝo</i>	Cena
<i>Bano</i>	Baño	<i>Ĉambro</i>	Habitación	<i>Banĉambro</i>	Cuarto de baño
<i>Stelo</i>	Estrella	<i>Plena</i>	Lleno	<i>Steloplena</i>	Estrellado
<i>Kelka</i>	alguno/a	<i>Fojo</i>	Vez	<i>Kelkfoje</i>	A veces

3) En esta lección aparecen palabras formadas por sufijos aprendidos en lecciones anteriores, como *kinejo*, *dancejo* (sufijo *ej* = lugar apropiado para...) o *hotelisto* (sufijo *ist* = profesión).

Es muy importante saber reconocer cuando una palabra lleva un sufijo porque, por ejemplo, la palabra *dancejo* puede no aparecer en el diccionario, sino *danci* = bailar, y por lo tanto *dancejo* es el lugar para bailar, discoteca etc. Puede que tampoco aparezca la palabra *hotelisto*, sino *hotelo* = hotel. Entonces con el sufijo *ist*, *hotelisto* es hotelero.

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Por la mañana se desayuna y por la tarde se merienda.
2. Cuando oigo el despertador, me visto rápidamente.
3. Ayer estuve en el cine y cuando vi a mis amigos los saludé.
4. Se dice siempre: quien ríe último ríe mejor.
5. Por la mañana se dice buenos días y por la noche se dice buenas noches.
6. Cuando me desperté el sol brillaba ya en el cielo y entonces salté de la cama.
7. Nunca voy al cine de noche, sólo durante el día.
8. El autobús para delante de mi casa.
9. ¿Reposas al mediodía después del almuerzo?
10. ¿Te acuerdas de lo que te dije ayer? No, lo olvidé.
11. Mi casa no es demasiado alta, pero vivo en el último piso.
12. Cuando me despierto, primeramente me lavo y en segundo lugar me visto.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Kiam vi vespermanĝas? Ĉu dum la vespero aŭ dum la nokto?*
2. *Ĝe kioma horo vi foriras de la lernejo?*
3. *Kiun saluton vi diras kiam jam estas nokte?*
4. *La dekdua horo (12a) estas tagmezo kaj la dudekkvara (24a) horo estas noktomezo. Ĉu jes?*
5. *Kion vi faras unue en la mateno?*
6. *Kion vi opinias pri la diro: "Menso sana en korpo sana, kaj gaja koro en sana korpo"?*
7. *Ĉu vi saltas el la lito kiam vi aŭdas la vekhorloĝon?*
8. *Ĉu vi ĉiam iras al via lernejo per aŭtobuso aŭ kelkfoje vi iras piede?*
9. *Ĉu vi iam parolos esperanton tre bone?*
10. *Ĉu vi memoras pri la unua esperanta vorto kiun vi lernis?*
11. *Skribu tri salutojn kaj unu proverbon.*

LECCIONES 6 A 10

EJERCICIOS DE REPASO

1- Traducir:

Vi jam lernis dek lecionojn de la libro ¿Sabe Vd. Esperanto? pri la Internacia Lingvo. La deka leciono estas la duono de la libro; do, oni povas diri ke vi estas duonesperantisto. Nun vi konas multajn vortojn per kiuj vi povas paroli, fari demandojn, respondi ilin k.t.p. Vi ankaŭ scias legi kaj skribi tre bone. Do, vi trovos sube ekzercojn de la sesa ĝis la deka leciono, kiuj faros ke vi ne forgesos tiujn lecionojn. Ili ne estas pli malfacilaj ol la kvin unuaj lecionoj, sed vi trovos en ili novajn vortojn kaj novajn sufiksojn, kiujn vi devas memori por bona kompreno de la lingvo. Kiel helpo mi diros al vi:

1. *Unue: Per la sesa leciono vi lernas la tagojn de la semajno kaj ĝi helpas vin kompreni la signifon de la sufiksoj "ej" kaj "il".*
2. *Due: En la sepa leciono vi trovas la diferencon inter la vortoj "kiel" kaj "kia". Ankaŭ vi scias pri la familiaj vortoj "io", "neniu", "ĉiuj", "nenie" kaj "ĉio" (inter aliaj).*
3. *Trie: La oka leciono instruas vin kalkuli de unu ĝis miliono, kaj ankaŭ ĝi parolas pri la mastro de la moderna homo: La horloĝo. Vi jam scias ke estas diversaj horloĝoj, ekzemple: vekhorloĝo, brakhorloĝo, murhorloĝo kaj poŝhorloĝo.*
4. *Kvare: En la naŭa leciono oni povas legi pri la aĝo; frazoj kiel "pli ol", "la plej" kaj ankaŭ la sufiksoj "on" kaj "obl" kiuj faras vortojn kiel "duono", "trioblo", "kvarono" k.t.p.*
5. *Kvine: Per la deka leciono vi lernas kelkajn salutojn kaj ankaŭ proverbojn. Vi povas lerni ankaŭ vortojn kiel: "iam", "kiam", "tiam", "ĉiam" kaj "neniam".*

Mi jam diris al vi multe; do, mia lasta konsilo estas: Bonan sorton!

2- Completar las siguientes frases colocando las palabras que faltan:

1. Per _____ ilo la razisto tondas harojn? _____ razilo.
2. Ĉu vi rigardas ion? Ne, mi rigardas _____ .
3. _____ tagoj estas en unu jaro?
4. Elefanto estas _____ granda ol kato.
5. Matene _____ matenmanĝas kaj _____ oni vespermanĝas.
6. _____ vendas la panistoj? _____ vendas panon.
7. _____ vi parolas Esperanton? Mi parolas ĝin tre bone.
8. _____ estas? Estas kvin antaŭ la dekunua.
9. Donu al mi duonon _____ duonon; tiom da kafo _____ da lakto.
10. Ĉu vi _____ estis en Ameriko? Ne, mi neniam _____ tie.
11. En la _____ oni lernas legi kaj skribi.
12. _____ estas la birdoj? _____ estas belaj.
13. _____ vi estas? Mi estas 20jara.
14. Karlo estas 40jara kaj Petro estas 20jara. La aĝo de Karlo estas la _____ de la aĝo de Petro.
15. Plej bone ridas _____ _____ _____.

16. La _____ tago de la semajno estas merkredo.
17. Hieraŭ _____ vendredo kaj _____ estos dimanĉo.
18. Ĉu iu el vi ne komprenas? Ne, ni _____ komprenas.
19. _____ ĉiuj miaj amikoj, Petro estas _____ plej alta.
20. La 24a horo estas la mezo de la nokto aŭ _____ .

3- Sufijos:

En estas lecciones aprendimos 3 sufijos nuevos que son: *ej*, *il* y *an*. Escribe la traducción de las siguientes palabras:

1. <i>Lernejo</i>	7. <i>Kinejo</i>	13. <i>Panejo</i>
2. <i>Kombilo</i>	8. <i>Tondilo</i>	14. <i>Segilo</i>
3. <i>Urbano</i>	9. <i>Eŭropano</i>	15. <i>Samlandano</i>
4. <i>Razejo</i>	10. <i>Dancejo</i>	16. <i>Segejo</i>
5. <i>Tranĉilo</i>	11. <i>Veturilo</i>	17. <i>Montrilo</i>
6. <i>Samideano</i>	12. <i>Kamparano</i>	18. <i>Samlingvano</i>

4- Pasar las siguientes frases a Esperanto:

1. ¿Qué hacen los barberos en las barberías? Cortan pelos y afeitan barbas.
2. ¿Alguien no sabe leer los ejercicios? No, todos sabemos.
3. ¿Qué hora es? Son las dos menos cuarto.
4. El perro es más grande que el gato, pero el más grande de todos los animales es el elefante.
5. ¿Te gusta reposar después de la comida?
6. ¿Visitarás mañana a tus padres? No, los visité ayer.
7. ¿Hay alguien? Allí no hay nadie.
8. ¿Qué edad tienes? Tengo 25 años.
9. ¿Es 90 el doble de 30? No, 90 es el triple de 30.
10. ¿Qué se dice por las mañanas? Buenos días.
11. ¿Dónde puedo aprender a leer? En la escuela.
12. ¿Cómo hablas Esperanto? Lo hablo muy bien.
13. ¿Cuántas semanas hay en un año?
14. ¿Vino ya Pedro? No, aún no vino.
15. Cada día el despertador me despierta a las seis y media.
16. Todo lo que ves es mío.
17. 327, 25821, 900005, 2530049, 15, 51, 1988.
18. ¿Cuál es el último día de la semana?
19. ¿A qué hora cenas? A las 10 en punto.

20. 1/3, 2/5, 3/4, cuádruple, doble.

5- Vocabulario:

1. <i>Fingro</i>	6. <i>Kombi</i>	11. <i>Maldekstra</i>	16. <i>Aĉeti</i>	21. <i>Denove</i>
2. <i>Skatolo</i>	7. <i>Aliaj</i>	12. <i>Dankon</i>	17. <i>Ĉiutage</i>	22. <i>Hodiaŭ</i>
3. <i>Scii</i>	8. <i>Tago</i>	13. <i>Kelkaj</i>	18. <i>Aĝo</i>	23. <i>Oni aŭdas</i>
4. <i>Ankoraŭ</i>	9. <i>Neniam</i>	14. <i>Trioblo</i>	19. <i>Pli ol</i>	24. <i>Centono</i>
5. <i>Etaĝo</i>	10. <i>Kelkfoje</i>	15. <i>Ĝis</i>	20. <i>Ofte</i>	25. <i>Malgaja</i>

1. Leña	10. Periódico	19. Cuando
2. Cuaderno	11. Enfermedad	20. Campesino
3. Poquito	12. Dejar	21. Habitar
4. Despertador	13. Entrar	22. Reloj de pulsera
5. Encontrar	14. Anteayer	23. Agujas de relo
6. Nadie	15. Amo (dueño)	24. Ir a pie
7. Materna	16. Hogar	25. Cortar con cuchillo
8. Harina	17. Boca	
9. Almorzar	18. Demasiado	

LECCIÓN 11

COMENTARIOS

1) En esta lección aprendemos cuatro nuevos sufijos, que van colocados entre la raíz y la terminación.

Sufijo *et* para formar el diminutivo y sufijo *eg* para formar el aumentativo. Ejemplos:

<i>domo</i>	casa	<i>dometo</i>	casita	<i>domego</i>	casona, caserón
<i>ridi</i>	reír	<i>rideti</i>	sonreír	<i>ridegi</i>	reír a carcajadas
<i>bela</i>	bello-a	<i>beleta</i>	bonito-a	<i>belega</i>	bellísimo-a

Sufijo *ul* = individuo caracterizado por lo que expresa la raíz. Este sufijo lo que hace es substantivar un adjetivo. Ejemplos:

<i>maljuna viro = maljunulo</i>	<i>eta infano = etulo</i>
<i>riĉa virino = riĉulino</i>	<i>bela fraŭlino = belulino</i>

Sufijo *em* = tener inclinación, tendencia a... Ejemplos:

<i>agi</i>	actuar	<i>agemo persono</i>	persona activa	agemulo	<i>un aktivista</i>
<i>ridi</i>	reír	<i>ridema</i>	risueño-a		

2) *ĉi* = partícula aproximativa (es igual colocarla antes ó después de la palabra). Ejemplos:

<i>tio</i>	eso,aquello	<i>ĉi tio</i>	esto
<i>tie</i>	ahí, allí	<i>tie ĉi</i>	aquí
<i>tiu</i>	ese, esa, aquel, aquella	<i>ĉi tiu</i>	éste, ésta
<i>ĉio</i>	todo	<i>ĉio ĉi</i>	todo esto

3) *Estas agrable*: La palabra *agrabla* es adjetivo (termina en *a*), sin embargo, en esta lección aparece la frase *estas agrable* dónde lleva la terminación *e* de adverbio. En esperanto hay una regla que dice que después de los verbos *esti* (ser,estar, haber) e *iĝi* (hacerse) en las frases que no lleva sujeto, el adjetivo se convierte en adverbio. Ejemplos: En la frase *Karlo estas agrable* (Carlos es agradable) *Karlo* es el sujeto y por lo tanto *agrabla* es adjetivo. En la frase *estas agrable promeni kun Karlo* (es agradable pasear con Carlos) al no haber ningún sujeto, el adjetivo *agrabla* se convierte en adverbio *agrable*. Ejemplos:

<i>Estas kurioze vidi kia facila estas Esperanto</i>	Es curioso ver que fácil es Esperanto
<i>Iĝas nokte</i>	Se hace de noche
<i>Estas danĝere promeni dum la nokto</i>	Es peligroso pasear durante la noche
<i>Iĝas malfrue</i>	Se hace tarde
<i>Estas varme/malvarme</i>	Hace calor/frío

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Este señor que ves aquí es Pedro.
2. En verano cuando la temperatura es altísima, hace calor.
3. El mes más frío del año es enero.
4. Ayer hizo frío, pero hoy hace calor. ¿Cómo estará el tiempo mañana?
5. Cuando él ve bellas señoritas, sonrío afablemente.
6. Cuando él está triste, no ríe, sino llora.
7. Esto que está aquí es una silla, pero aquello que ves a lo lejos es una mesa.
8. Es agradable reposar en el monte cuando se está de vacaciones.
9. ¿Cuál es la estación más triste del año?
10. En otoño las hojas de los árboles caen poco a poco.
11. En primavera los días son tan largos como las noches.
12. En invierno pocos hombres están de vacaciones; sólo los ricos están de vacaciones en esta estación.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Kiuj estas la kvar sezonoj de la jaro?*
2. *El kiom da lecionoj konsistas tiu ĉi lernolibro?*
3. *Kiam vi ferias? Ĉu somere aŭ vintre?*
4. *Ĉu vi fermas pordojn kaj fenestrojn kiam la vetero estas malvarmega?*
5. *Kia estas la vetero kiam la termometro montras 20 gradojn?*
6. *Kiu estas la plej varma monato el la jaro?*
7. *Ĉu vi havas ian emon?*
8. *En kiu sezono floras la ĝardenoj?*
9. *Tiu ĉi leciono diras ke io malfermas la korojn. Kio ĝi estas?*
10. *Printempo, somero. Kiu sezono venas poste?*

3- Vocabulario:

1. <i>Malsanulo</i>	5. <i>Manĝema</i>	9. <i>Maljunulo</i>
2. <i>Varmeta</i>	6. <i>Rideti</i>	10. <i>Riĉuloj</i>
3. <i>Rivereto</i>	7. <i>Steletoj</i>	11. <i>Dormema</i>
4. <i>Bonega</i>	8. <i>Domego</i>	12. <i>Ploreĝi</i>

LECCIÓN 12

COMENTARIOS

1) Sufijo *ar* = reunión, conjunto de cosas semejantes. Ejemplos:

<i>ŝipo</i>	barco	<i>ŝiparo</i>	flota
<i>besto</i>	animal	<i>bestaro</i>	fauna
<i>adreso</i>	dirección	<i>adresaro</i>	directorío
<i>kampo</i>	campo	<i>kamparo</i>	campiña

2) Condicional: El modo condicional en los verbos lleva la terminación *us*. Ejemplos:

<i>Mi irus se mi povus</i>	Iría si pudiera
<i>Mi manĝus la tutan torton</i>	Me comería toda la tarta
<i>Se mi estus riĉa mi estus feliĉa</i>	Si fuera rico sería feliz.

3) Si: En esperanto hay 3 formas de decir "si":

a) *JES* (afirmación):

<i>Ĉu vi venos morgaŭ? Jes, mi iros</i>	¿Vendrás mañana? Si, iré.
---	---------------------------

b) *SE* (condicional):

<i>Mi iros se vi volas</i>	Iré si quieres
----------------------------	----------------

c) *ĈU* (dubitativo):

<i>Mi ne scias ĉu mi iros</i>	No sé si iré
-------------------------------	--------------

4) *Tute ne*. Frase hecha que se traduce por "en absoluto":

<i>Ĉu mi ĝenas vin? Ne, tute ne</i>	¿Le molesto? No, en absoluto.
-------------------------------------	-------------------------------

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Los niños se miran en el espejo para peinarse antes de ir al colegio.
2. Durante mi tiempo libre leo mucho más que cuando trabajo.
3. El diccionario es un libro en el cual hay muchas palabras con definición de cada una de ellas.
4. Si yo no trabajara, me iría todos los días al campo.
5. Ayer tuve un sueño: La Humanidad se comprendía por medio del Esperanto.
6. Los hombres llevan calcetines y las mujeres medias.

7. ¿De qué color es la sangre que fluye a través de todo el cuerpo?
8. ¿Qué hay a ambos lados de la cabeza? Allí están las orejas.
9. Los hombres elegantes llevan camisa de algodón y corbata de seda.
10. ¿De qué consta la ropa interior? De calzón y camiseta.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Kio estas inter la kapo kaj la trunko?*
2. *Kion vi pli ŝatas? Ĉu la urbon au la kamparon?*
3. *La signifo de la vorto "esperantistaro" estas: aro da esperantistoj, Ĉu jes?*
4. *Diru kion vi farus se vi estus riĉa.*
5. *Kiu parto de la korpo estas la spegulo de la animo?*
6. *Ĉu vi sonĝas tre ofte kiam vi dormas?*
7. *Kia kolora estas via hararo?*
8. *Per kiu membro de la korpo ni povas vidi?*
9. *Kie estas la dorso? Ĉu en la antaŭa aŭ en la malantaŭa parto de la korpo?*
10. *El kio estas la ŝuoj kaj gantoj?*
11. *Diru tri virinajn vestojn.*
12. *Formu kvar vortojn per la sufikso "ar".*

LECCIÓN 13

COMENTARIOS

1) En esta lección aprendemos tres nuevos sufijos: *ec*, *aj* y *abl*, los cuales quedan perfectamente explicados en la página "La instruido palabras" del libro de texto. Veamos aquí algunos ejemplos más:

EC = cualidad abstracta.

<i>amiko</i>	amigo	<i>amikeco</i>	amistad	<i>malmikeco</i>	enemistad
<i>bela</i>	bello	<i>beleco</i>	belleza	<i>malbeleco</i>	fealdad
<i>granda</i>	grande	<i>grandeco</i>	grandeza	<i>malgrandeco</i>	pequeñez

Aĵ = Cosa concreta.

<i>manĝi</i>	comer	<i>manĝaĵo</i>	la comida (<i>la manĝaĵo estas sur la tablo</i>)
<i>trinki</i>	beber	<i>trinkaĵo</i>	bebida
<i>porcelano</i>	porcelana	<i>porcelanaĵo</i>	cosa hecha de porcelana

EBL = posibilidad de...

<i>trinki</i>	beber	<i>trinkebla</i>	potable
<i>fari</i>	hacer	<i>farebla</i>	factible
<i>manĝi</i>	comer	<i>manĝebla</i>	comestible

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. Me gusta la belleza del perro.
2. Mientras permanecí en casa enfermo, leí mucho.
3. Ayer asistí a una fiesta y bebí demasiado alcohol.
4. ¿Por qué no asistió Pedro a la fiesta? Porque estaba algo enfermo.
5. Bien, amigo, espero que pronto estarás totalmente sano.
6. El agua del mar no es potable.
7. Yo huelo por la nariz y respiro por la boca.
8. ¿Alguien no comprende el significado del sufijo *ec*?
9. La palabra *eco* significa cualidad. Por ejemplo, amistad, belleza, blancura, fraternidad, desigualdad, etc...
10. A las 2 en punto la comida estaba sobre la mesa.
11. El sufijo *aj* nos muestra cosas concretas, las cuales son visibles, tocables y factibles.
12. Ayer puse un anuncio en el periódico sobre la pérdida de mi perrito.

13. El camarero trajo enseguida la sopa, pero no pude comerla porque olvidó la cuchara.
14. ¿Se puede comer sopa sin cuchara?
15. Con la boca degustamos las comidas y bebidas.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Ĉu via skribaĵo estas legebla?*
2. *Per kio vi aŭdas? Ĉu per la oreloj aŭ per la okuloj?*
3. *Kiu estas la eco de bela?*
4. *Per kio vi gustumas la manĝaĵojn?*
5. *Kial vi ŝatas Esperanton?*
6. *Skribu kvin vortojn kun la sufikso "ebl".*
7. *Ĉu vi estas forgesema ofte?*
8. *Ĉu la sportemaj homoj drinkas alkoholaĵojn?*
9. *Ĉu vi memoras pri via infaneco?*
10. *Skribu tri vortojn kun la sufikso "aĵ".*

3- Vocabulario:

1. Vejez	6. Comestible
2. Ilegible	7. Inutilmente
3. Pronto	8. Traer
4. Casi	9. Noticias
5. Húmedo	10. Llegar

LECCIÓN 14

COMENTARIOS

En esta lección aparecen los sufijos *ig* e *iĝ*:

El sufijo *ig* significa "hacer, volver, hacer que, convertir en". Ejemplos:

<i>bela</i>	bello-a	<i>beligi</i>	embellecer, hacer bello
<i>bona</i>	bueno-a	<i>malbonigi</i>	estropear, hacer malo
<i>plena</i>	lleno-a	<i>plenigi / malplenigi</i>	llenar / vaciar
<i>varma</i>	caliente	<i>varmigi / malvarmigi</i>	calentar / enfriar
<i>morto</i>	muerte	<i>mortigi</i>	matar
<i>dormi</i>	dormir	<i>dormigi</i>	adormecer
<i>forta</i>	fuerte	<i>fortigi</i>	fortalecer
<i>poŝto</i>	correo	<i>enpoŝtigi</i>	echar al correo

Los verbos formados con este sufijo son transitivos y por lo tanto exigen el acusativo (recuerda: terminación *n*) Ejemplos:

<i>Mi beligis la ĉambron</i>	Yo embellecí la habitación
<i>Petro malbonigis la feston</i>	Pedro estropeó la fiesta
<i>Li plenigis la botelon</i>	Él llenó la botella
<i>La patrino varmigis akvon por lavi sian filon</i>	La madre calentó agua para lavar a su hijo
<i>La polico mortigis la ŝteliston</i>	El policía mató al ladrón
<i>La patrino enlitigis kaj dormigis sian filon</i>	La madre acostó y adormeció a su hijo
<i>Li fortigis sian sanecon, per fisikaj ekzercoj</i>	El fortaleció su salud con ejercicios físicos
<i>Mi enpoŝtigis la leteron</i>	Eché al correo la carta

El sufijo *iĝ* significa "hacerse, volverse". Ejemplos:

<i>bela</i>	bello-a	<i>beliĝi</i>	embellecerse, hacerse bello
<i>trankvila</i>	tranquilo-a	<i>trankviliĝi</i>	tranquilizarse
<i>riĉa</i>	rico-a	<i>riĉiĝi</i>	hacerse rico, enriquecerse
<i>sidi</i>	estar sentado	<i>sidiĝi</i>	sentarse

Observa en estas frases la diferencia de ambos sufijos:

<i>Mi enlitigis mian filon kaj poste mi enlitigis</i>	Acosté a mi hijo y luego me acosté
<i>La infano malpurigis siajn ŝuojn</i>	El niño ensució sus zapatos
<i>Miaj ŝuoj malpurigis pro la pluvo</i>	Mis zapatos se ensuciaron con la lluvia

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. La lluvia caía tan fuertemente que me mojó totalmente.
2. Pero luego me sequé con los rayos de sol.
3. ¿Puede una enfermedad envejecer a alguien?
4. Cuando leo de noche, mis ojos se cierran y me duermo.
5. La madre acuesta a sus niños y los duerme.
6. ¿Por dónde van los trenes subterráneos? Van bajo las calles.
7. ¿Dónde se encuentran los edificios más importantes de la ciudad? En el centro de la ciudad.
8. Cuando paseo, me gusta ver los escaparates de las tiendas.
9. A las mujeres les gusta embellecer sus uñas.
10. Debido a la lluvia me ensució los zapatos.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Je kioma horo vi ellitigas matene?*
2. *Ĉu vi haltigas la sonorilon de la vekhorloĝo kiam ĝi sonoras matene?*
3. *Per kio vi purigas viajn dentojn?*
4. *Ĉu vi memoras kiam vi fariĝis lernanto(ino) de Esperanto?*
5. *Je kioma horo vi endormigas?*
6. *Kion vi pli ŝatas? Ĉu la grandajn urbojn aŭ la trankvilajn vilaĝojn?*
7. *Diru ion, kion vi povas trovi en la urbocentro.*
8. *Ĉu vi scias ke la fruktoj kaj legomoj estas sanigaj?*
9. *Ĉu vi senvestigas kiam vi enlitigas por dormi?*
10. *Kial virinoj ŝatas ruĝigi siajn lipojn?*

3- Vocabulario:

1. <i>Sciigi</i>	3. <i>Varmigi</i>	5. <i>Klarigi</i>	7. <i>Sekigi</i>	9. <i>Blankigi</i>
2. <i>Enlitigi</i>	4. <i>Ruĝigi</i>	6. <i>Fariĝi</i>	8. <i>Sanigi</i>	10. <i>Ellitigi</i>

LECCIÓN 15

COMENTARIOS

1) Acusativo de dirección:

Después de una preposición el sustantivo no lleva la terminación *n* del acusativo (*post mi*: detrás o después de mí; *en la domo*: en la casa; *florj por Maria*: flores para María). Pero si queremos expresar la dirección de un movimiento, y la preposición (al contrario que *al*) no lo indica, entonces empleamos la terminación *n*, formando el acusativo llamado de dirección:

<i>Mi estas en la domo</i>	Estoy en la casa
<i>Mi iras en la domo</i>	Voy por el interior de la casa
<i>Mi iras al la domo</i>	Voy a (hacia) la casa
<i>Mi iras en la domon</i>	Voy al interior de la casa, voy adentro de la casa

2) Sufijo *uj*: significa "que contiene" y con él se forman nombres de:

Recipientes:

<i>salo</i>	sal	<i>salujo</i>	salero
<i>sukero</i>	azúcar	<i>sukerujo</i>	azucarero
<i>kafo</i>	café	<i>kafujo</i>	cafetera
<i>teo</i>	té	<i>teujo</i>	tetera

Plantas y árboles frutales:

<i>piro</i>	pera	<i>pirujo</i>	peral
<i>pomo</i>	manzana	<i>pomujo</i>	manzano
<i>figo</i>	higo	<i>figujo</i>	higuera

Normalmente, para evitar posibles confusiones con los recipientes, se prefiere usar la palabra *arbo*: *pirarbo*, *pomarbo*, *figarbo*, *kafarbo* = café, etc.

Países:

<i>hispano</i>	español	<i>Hispanujo</i>	España
<i>franco</i>	francés	<i>Francujo</i>	Francia
<i>sviso</i>	suizo	<i>Svisujo</i>	Suiza

También se usa el sufijo *io* o se forma una palabra compuesta con raíz principal *lando* (*Hispanio*, *Francio*, *Svislando*).

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. El lápiz está en la silla. Ponlo sobre la mesa.
2. Una escalera es un conjunto de escalones.
3. Cuando voy al parque me gusta arrojar migajas a los pajaritos.
4. ¿Volverás pronto? No, lo siento, no podré venir hasta las once.
5. ¿Dónde se puede ver tinta? En el tintero.
6. ¿Cuántos cigarros contiene una boquilla? Sólo un cigarro.
7. Cuando el ratón vió al gato, corrió a su agujero.
8. ¿A dónde vas tan rápido? Voy a casa.
9. ¿Vuelves a casa muy tarde por la noche?
10. Ayer estuve en la montaña. Era un paisaje digno de ver.
11. ¿Dónde metes tus vestidos? En el armario.
12. La mosca que volaba por la habitación cayó en la tetera.

2- Responder las siguientes preguntas:

1. *Ĉu Esperanto estas lerninda lingvo?*
2. *Kiu estas la ujo kien vi metas la salaton?*
3. *Kio restas sub la tablo post la manĝo?*
4. *Kion vi faras kiam vi vidas muson? Ĉu vi saltas sur la sofon aŭ vi restas tie?*
5. *Kiom da moneroj povas esti en unu plenmano?*
6. *Kiom da cigaroj entenas la cigarujo?*
7. *En kiu ujo de la banĉambro vi povas lavi vin?*
8. *Ĉu la malmoderna muziko estas aŭdinda?*
9. *Kiu besto kavas flugilojn? Ĉu la muso aŭ la muŝo?*

LECCIONES 10 A 15

EJERCICIOS DE REPASO

1- Traduku:

Pere de ĉi tiu unua ekzerco vi memoros pri la 14 sufiksoj kiujn ni lernis en la lecionoj 10a ĝis la 15a, kaj samtempe vi praktikos la laboron traduki. Ĉi tiuj sufiksoj kune kun tiuj jam lernitaj per aliaj lecionoj, helpos vin formi kaj koni multajn vortojn. Jen la sufiksoj:

1. - *aĵ*. La sufikso "aĵ" montras ion konkretan.

Fritaĵo, novaĵo, infanaĵo, sukeraĵo, legaĵo.

En la festo mi manĝis multe da sukeraĵo kaj drinkis tro da alkoholaĵo.

2. - *an*. La sufikso "an" montras partianon, membron de societo, loĝanto.

Kampano, samideano, urbano, samlandano.

Ĉiuj loĝantoj de urbo estas urbanoj. Homoj kiuj kredas je Kristo estas kristanoj. La Klubo havas multajn klubanojn.

3. - *ar*. La sufikso "ar" montras grupon, kolekton da samspecaj personoj aŭ objektoj.

Vortaro, arbaro, bestaro, ŝiparo, Homaro.

Mia skribilaro konsistas el inkujo, plumoj kaj kraĵoj.

4. - *abl*. La sufikso "abl" signifas oni povas esti.

Trinkebla, videbla, farebla, komprenebla, manĝebla.

Lerni esperanton estas farebla afero.

5. - *ec*. La sufikso "ec" signifas kvaliton.

Beleco, amikeco, frateco, fideleco, juneco.

La riĉeco de tiu homo estas granda, sed lia malsaĝo estas ankoraŭ pli granda.

6. - *eg*. La sufikso "eg" pligrandigas ideon.

Domego, varmega, ridegi, ploregi, altega.

Amazono estas riverego. 40 gradoj estas varmega temperaturo.

7. - *em*. La sufikso "em" signifas kutimas esti.

Ridema, plorema, vojaĝema, babilema, demandema.

La legemaj homoj emas legi multe.

8. - *et*. La sufikso "et" montras malgrandigon.

Beleta, dometo, rideti, varmeta, infaneto.

Mi aĉetis por la infanoj tableton kaj kelkajn seĝetojn.

9. - *ig*. La sufikso "ig" signifas fari, fari ke io estu farita.

Enlitigi, purigi, blankigi, beligi, sanigi.

Venigu la kuraciston ĉar li estas malsana.

10. - *iĝ*. La sufikso "iĝ" signifas *ŝanĝi sin, fariĝi unu mem*.
Fariĝi, malsekiĝi, ruĝiĝi, ellitiĝi, fermiĝi.
Kiam Zamenhof kreis la lingvon multaj homoj fariĝis esperantistoj.
11. - *ind*. La sufikso "ind" signifas *oni meritas esti*.
Lerninda, vidinda, aŭdinda, admirinda.
Andaluzio estas vidinda regiono.
12. - *ing*. La sufikso "ing" kovras *parton de objekto*.
Cigaringo, ovingo, plumingo.
Unu cigaringo povas enteni nur unu cigaron.
13. - *uj*. La sufikso "uj" kovras *tutan objekton enfermitan, landon, arbon*.
Banujo, salatujo, teujo, lavujo, inkujo.
Skatoleto en kiu oni tenas cigarojn estas cigarujo. En Germanujo loĝas la germanoj. La pirujo estas la arbo kiu donas al ni pirojn.
14. - *ul*. La sufikso "ul" montras *personon, kiu estas karakterizata per la radikvorto*.
Riĉulo, junulo, ulo, feliĉulo.
La riĉulo havas multe da mono.

2- *Faru demandojn por ĉi tiuj respondoj:*

1. *La vetero estos pluva morgaŭ.*
2. *Ĝi konsistas el 20 lecionoj.*
3. *Mi pli ŝatas la hundojn.*
4. *La dorso.*
5. *Oni faras infanaĵojn.*
6. *Ĉar mi ne havis tempon.*
7. *Ŝi vekas min nur unu fojon.*
8. *Per dentobroso.*
9. *Ĉi falis en la supujon.*
10. *Mi iras hejmen.*

3- *Traduku ĉi tiujn frazojn al la Internacia Lingvo:*

1. *Eso que ves allí es un caserón.*
2. *¿Te miras en el espejo antes de ir a tu trabajo?*
3. *¿Por dónde respiras más fácilmente? ¿Por la nariz o por la boca?*
4. *Cuando mis ojos se cierran, entonces me duermo.*
5. *El libro estaba sobre la silla y Pedro lo puso sobre la mesa.*
6. *En invierno los días no son tan largos como las noches.*

7. ¿Qué harías si mañana no trabajarás? Me iría al campo.
8. ¿Por qué no pudiste asistir a la fiesta? Me quedé en casa.
9. En la mano izquierda ella tiene un espejito redondo.
10. El gato no pudo capturar al ratón porque éste corrió hacia abajo del sofá.

4- Traduku ĉi tiujn ses proverbojn kaj uzu nur unu el ili por diri, per aliaj vortoj, kion ĝi signifas, kion ĝi volas diri.

1. *Pli bone iam ol neniam.*
2. *Inter diro kaj faro estas maro.*
3. *Antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas.*
4. *Ofte mano forgesas, kion buŝo promesas.*
5. *Doni ovon por ricevi bovon.*
6. *Ne ĉio kio brilas estas oro.*

5- Traduku la vortojn:

1. Ropa ligera	6. Viajar	11. Inutil	16. Rayos de sol
2. Abrir	7. Piel	12. ¿Por qué?	17. Jugar
3. Días invernales	8. Inferior	13. Ocurrir	18. Página
4. Ni	9. Ropa interior	14. Llegar	19. Llueve
5. Tanto como	10. A ambos lados	15. Sin	20. Creer

1. <i>Apude</i>	6. <i>Li mem</i>	11. <i>Mi bedaŭras</i>	16. <i>Manĝilaro</i>	21. <i>Celo</i>
2. <i>Pluva vetero</i>	7. <i>Demeti</i>	12. <i>Gustumi</i>	17. <i>Homamaso</i>	22. <i>Disĵeti</i>
3. <i>Sezono</i>	8. <i>Malantaŭ</i>	13. <i>Kulero</i>	18. <i>Baldaŭ</i>	23. <i>Relegi</i>
4. <i>Kelkfoje</i>	9. <i>Surmeti</i>	14. <i>Meti anoncon</i>	19. <i>Pro</i>	24. <i>Centoj da</i>
5. <i>Iom post iom</i>	10. <i>Mi razus</i>	15. <i>Tuj alporti</i>	20. <i>Bruo</i>	25. <i>Subite</i>

LECCIÓN 16

EJERCICIOS

1- Traducir:

Mia onklino estas tre malsana kaj la kuracisto estas jam perdinta ĉian esperon pri ŝia resaniĝo. Ankoraŭ ŝi ne estas mortinta, kvankam jam hieraŭ vespere ni forte timis, ke eble matene ŝi estos mortinta. Oni diras, ke jam antaŭ kelkaj semajnoj ŝi estis farinta sian testamenton, ĉar ŝi estis dirinta tion al mia patrino.

Mi estis ĝuste manĝanta, kiam venis mia bona amiko. "Ho, ĉiam vi estas manĝanta, kiam mi vin vizitas!" li diris ŝerce. "Sed la venontan fojon mi venos je alia tempo, kaj tiam vi certe ne estos manĝanta. Pardonu do, ke mi ĉiam malhelpas vian tagmanĝon!"

Tiu domaĉo, kiun vi tie vidas kaj kiu estas tute disfalonta, estis en la sama stato jam antaŭ tridek jaroj. Jam tiam ĝi estis disfalonta, kiam mi estis malgranda knabo, kaj eble ĝi estos en la sama stato ankoraŭ post dudek jaroj kaj eĉ tiam ankoraŭ estos disfalonta sed ne disfalinta.

Durante dos meses el criminal fue buscado, pero él supo esconderse tan bien que incluso aún ahora él es buscado, y posiblemente dentro de dos meses él aún será buscado.

El temía que pronto su dinero había de ser agotado, pero súbitamente él recibió una gran suma y aún ahora su dinero no está agotado. El dijo que una vez hubo un tiempo en que su dinero estuvo ya casi agotado.

Ya en el último año el camino había de ser reparado pero la oficina concerniente funciona tan lentamente que incluso ahora no se empezó el trabajo y aún el camino está por reparar (ha de ser reparado). Hay personas que temen que incluso el año próximo el camino no habrá sido reparado, sino que estará por reparar.

LECCIÓN 17

EJERCICIOS

1- Traducir:

1. El hermano de mi padre es mi tío.
2. La hija de mi tía es mi prima.
3. Mis padres se aman uno al otro.
4. El padre de mi esposa es mi suegro
5. Mis abuelos son los padres de mi padre.
6. El cartero reparte las cartas y las mete en el buzón.
7. Los novios se casaron ante el sacerdote.
8. Mi suegra es la esposa del padre de mi novia.
9. El descendiente de una gallina es un pollo.
10. Cuando la esposa entró, el director ya no estaba feliz.

2- Completar las siguientes frases:

1. *La filo de mia onklo estas mia _____*
2. *La ido de porko estas _____*
3. *La frato de mia edzino estas mia _____*
4. *Miaj bogepatroj estas patroj de mia _____*
5. *Petro kaj Maria fariĝis edzo kaj edzino, ili _____*

3- Responder las siguientes preguntas:

1. *Kiu estas la ido de ĉevalo?*
2. *Kiamaniere vi preferas veturi, ĉu per aŭtobuso aŭ per taksio?*
3. *Kiam vi skribis leteron kaj metis ĝin en koverton, kien vi iros poste por enpoŝtigi ĝin?*
4. *Kiu laboristo disportas la leterojn?*
5. *Kiu estas la fratino de via patrino?*
6. *Ĉu viaj geavoj vivas ankoraŭ?*
7. *Ĉu vi ŝatas modernan muzikon?*
8. *Ĉu promeni sub la luno plaĉas al vi?*
9. *Ĉu vi havas bogepatrojn?*
10. *Ĉu vi scias ludi iun muzikan instrumenton?*

LECCIÓN 18

EJERCICIOS

1- Traducción: Traduce al castellano el tema 18.

2- Practica el Esperanto: Haz una exposición oral en tu club de Esperanto, charla con otros esperantistas, y redacta un texto de al menos 20 líneas sobre los siguientes temas:

- Un ratón corretea en nuestra casa.
- Vamos a comer a un restaurante con los niños.
- Como la zorra no alcanza las uvas, dice que no están maduras.

LECCIÓN 19

EJERCICIOS

1- Traducción: Traduce al castellano el tema 19.

2- Practica el Esperanto: Haz una exposición oral en tu club de Esperanto, charla con otros esperantistas, y redacta un texto de al menos 20 líneas sobre los siguientes temas:

- Asistiremos a un congreso de Esperanto en un país vecino, pero antes debemos decidir que tipo de transporte usar.
- En dicho congreso debemos hablar sobre nuestra asociación de Esperanto y sobre nuestra ciudad.
- Alguien no esperantista dice que Esperanto es una lengua muerta.

LECCIÓN 20

EJERCICIOS

1- Traducción: Traduce al castellano el tema 20.

2- Practica el Esperanto: Haz una exposición oral en tu club de Esperanto, charla con otros esperantistas, y redacta un texto de al menos 20 líneas sobre los siguientes temas:

- Llegados a la ciudad del congreso esperantista, llamamos por teléfono a un familiar para comentarle el viaje y cómo estamos.
- Pedimos un café en una cafetería y el camarero olvida el azúcar o la cuchara.
- Un conocido se interesa por Esperanto, y le debemos recomendar algún curso de aprendizaje y libros de lectura.
- *Gardatan ŝafon eĉ lupo timas.*
- *Eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata.*

